

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΘΕΜΑ

**"Ανάλυση τουριστικών αφίξεων στα αεροδρόμια
Χανίων και Ηρακλείου"**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σπουδαστές

**Ξηρουχάκης Μιχαήλ Α.Μ. 8670
Σηφαντωνάκης Εμμανουήλ Α.Μ. 8667**

Επιβλέπων Εισηγητής

Καθηγητής Εφαρμογών κος Γιαννούλης Ιωάννης

**Ηράκλειο
Απρίλιος, 2015**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	7
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	7
1.1 Εισαγωγή στον τουρισμό- Ιστορική αναδρομή.....	7
1.2 Ορισμός τουρισμού και έννοια τουρίστα	9
1.3 Επιπτώσεις του τουρισμού- Θετικές και αρνητικές.....	11
1.3.1 Επιπτώσεις σε οικονομικό επίπεδο	12
1.3.2 Επιπτώσεις σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο	14
1.3.3 Επιπτώσεις σε περιβαλλοντολογικό επίπεδο	15
1.4 Τουρισμός στην Ελλάδα.....	16
1.4.1 Γενική εικόνα του ελληνικού τουρισμού	17
1.4.2 Παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού.....	18
1.5 Τουριστικό προϊόν- Βασικά χαρακτηριστικά του.....	19
1.6 Ελληνικό τουριστικό προϊόν.....	21
1.7 Ελληνικός ξενοδοχειακός κλάδος	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	24
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΧΑΝΙΩΝ.....	24
2.1 Χαρακτηριστικά κρατικού αερολιμένα Χανίων "Ιωάννης Δασκαλογιάννης"	24
2.2 Αφίξεις και αναχωρήσεις αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	25
2.3 Αφίξεις επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων.....	26
2.4 Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Χανίων	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	30
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	30
3.1 Χαρακτηριστικά κρατικού αερολιμένα Ηρακλείου "Νίκος Καζαντζάκης"	30
3.2 Αφίξεις και αναχωρήσεις αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	31
3.3 Αφίξεις επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	33
3.4 Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	37
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΧΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	37
4.1 Ο Κλάδος των αερομεταφορών στην Ελλάδα.....	37
4.2 Σύγκριση αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου και Χανίων και περαιτέρω σύγκριση τους με το σύνολο αφίξεων των αεροδρομίων της χώρας.....	38
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	43
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	46

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Δυνατά και αδύνατα σημεία του ελληνικού προϊόντος.....	22
Πίνακας 2: Αεροπορικές εταιρείες εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	24
Πίνακας 3: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	25
Πίνακας 4: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	27
Πίνακας 5: Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Χανίων	29
Πίνακας 6: Αεροπορικές εταιρείες εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	30
Πίνακας 7: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	32
Πίνακας 8: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	33
Πίνακας 9: Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	36
Πίνακας 10: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων, Ηρακλείου και στο σύνολο των αεροδρομίων της χώρας	39
Πίνακας 11: Ποσοστό συνόλου αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων και Ηρακλείου επί του συνόλου των αφίξεων των αεροδρομίων της χώρας.....	40
Πίνακας 12: Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου για τον νομό Ηρακλείου και Χανίων.....	41

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	26
Διάγραμμα 2: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων	27
Διάγραμμα 3: Ποσοστά επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων ανά χώρα προέλευσης για το έτος 2014	28
Διάγραμμα 4: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	32
Διάγραμμα 5: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου	34
Διάγραμμα 6: Ποσοστά επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου ανά χώρα προέλευσης για το έτος 2014	35
Διάγραμμα 7: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων, Ηρακλείου και στο σύνολο των αεροδρομίων της χώρας	39
Διάγραμμα 8: Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου για τον νομό Ηρακλείου και Χανίων.....	42

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή γίνεται αναφορά στο αντικείμενο των τουριστικών αφίξεων στην Κρήτη και συγκεκριμένα στον κρατικό αερολιμένα Χανίων “Ιωάννης Δασκαλογιάννης” και στον κρατικό αερολιμένα Ηρακλείου “Νίκος Καζαντζάκης”. Επίσης, παρουσιάζονται οι μεταβολές των τουριστικών αφίξεων σύμφωνα με στοιχεία από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας για τα συγκεκριμένα αεροδρόμια.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι οι τουριστικές αφίξεις στην Κρήτη είναι ζωτικής σημασίας και με την πάροδο των ετών σημειώνουν όλο και περισσότερη αύξηση, με εξαίρεση τα έτη της οικονομικής κρίσης, όπου η Ελλάδα είχε υποστεί ύφεση σε όλους τους τομείς της.

Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί βασικό συστατικό του τουρισμού, από το οποίο εξαρτάται άμεσα η ποιότητα του τουριστικού προϊόντος. Εφόσον, η Ελλάδα είναι χώρα προορισμού τουριστών, ο ξενοδοχειακός τομέας είναι φυσικό να αποτελεί τον κύριο μοχλό της τουριστικής της ανάπτυξης. Όπως θα δούμε στην παρούσα εργασία, η πληρότητα των κλινών κινείται ανάλογα με τις μεταβολές των αφιχθέντων επιβατών σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις.

Από την άλλη, η μεταφορά παίζει καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξη του τουρισμού, καθώς ο τουρισμός εξαρτάται από τις εξελίξεις της αγοράς των μεταφορών και τις περισσότερες φορές είναι απαραίτητη η προσαρμογή του. Όσον αφορά τον κλάδο των αερομεταφορών, ποσοστό μεγαλύτερο από 80% των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα χρησιμοποιούν ως μεταφορικό μέσο το αεροπλάνο. Οι εθνικότητες των αφιχθέντων επιβατών στα εξεταζόμενα αεροδρόμια είναι κυρίως από Σκανδιναβία, Γερμανία, Ρωσία και Μεγάλη Βρετανία.

Όσον αφορά τους αφιχθέντες επιβάτες εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων, ως το 2010 συνεχώς μειώνεται, ενώ από το 2011 και μετά συνεχώς αυξάνεται. Όσον αφορά το αεροδρόμιο Ηρακλείου, ως το 2010, ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού υφίσταται διαρκή μείωση, από το 2011 και μετά αυξάνεται εκτός από το 2012 όπου δέχεται μια μικρή μείωση. Παρά τις μεταβολές αυτές, τα δύο αυτά αεροδρόμια παραμένουν στην λίστα των κορυφαίων αεροδρομίων της χώρας.

ABSTRACT

This project refers to the object of tourist arrivals in Crete and specifically in the airport of Chania “Ioannis Daskalogiannis” and in the airport of Heraklion “Nikos Kazantzakis”. It also presents the changes of tourist arrivals according to data from the Civil Aviation Authority for these specific airports.

It is important that tourist arrivals in Crete is crucial and over the years are making more and more increase, excluding the years of economic crisis, where Greece had suffered a recession in all sectors.

The hotel trade is a key component of tourism, from which depends directly on the quality of the tourism product. Since Greece is a country of destination of tourists, the hotel industry will naturally be the main driver of tourism development. As we shall see in this project, the completeness of the bed moves in response to changes of arriving passengers in almost all cases.

On the other hand, transport plays a key role in the development of tourism, because tourism depends on the transport market developments and more often than is necessary adaptation. Regarding the aviation industry, more than 80% of tourists visiting Greece use as a transport plane. The nationalities of the passengers arriving at airports concerned are mainly from Scandinavia, Germany, Russia and Great Britain.

As for the number of arriving passengers from abroad in Chania airport, by 2010 continuously decreases, while from 2011 onwards growing. Regarding Heraklion airport, by 2010, the number of foreign arrivals is constant decrease of passengers from 2011 onwards shall increase in 2012 except where accepts a slight decrease. Despite these changes, these two airports remain in the list of the top airports in the country.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι οι ανάλυση των αφίξεων στους κρατικούς αερολιμένες Ηρακλείου και Χανίων. Στο πρώτο κεφάλαιο, το οποίο αποτελεί το θεωρητικό μέρος της εργασίας, πραγματοποιείται μια εκτενής ανάλυση στον τουρισμό, με αναφορά αρχικά σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή, στην έννοια του, στα βασικά χαρακτηριστικά του, στις διακρίσεις και τις μορφές του καθώς επίσης και στις επιπτώσεις του σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και περιβαλλοντολογικό επίπεδο.

Επίσης, παρουσιάζεται μια γενική εικόνα του ελληνικού τουρισμού και των παραγόντων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του. Νοώντας τον τουρισμό ως κινητήρια δύναμη της οικονομίας, αναπτύσσονται η τουριστική βιομηχανία, η δομή του τουριστικού κλάδου, το τουριστικό προϊόν και τα βασικά χαρακτηριστικά του, το ελληνικό τουριστικό προϊόν και η τουριστική ζήτηση και προσφορά.

Στα επόμενα κεφάλαια, τα οποία αποτελούν ουσιαστικά το πρακτικό μέρος της παρούσας πτυχιακής, πραγματοποιείται η ανάλυση των αφίξεων στα αεροδρόμια Χανίων και Ηρακλείου. Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναλύονται οι πτήσεις αεροπλάνων και οι αφίξεις επιβατών εσωτερικού και εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων “Ιωάννης Δασκαλογιάννης”, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο οι ανάλυση αφορά το αεροδρόμιο του Ηρακλείου “Νίκος Καζαντζάκης”.

Οι αναλύσεις γίνονται με βάση πίνακες και διαγράμματα για την καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων. Στο δεύτερο και στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται ξεχωριστά οι πτήσεις και οι αφίξεις εσωτερικού και οι πτήσεις και αφίξεις εξωτερικού αλλά και στο σύνολο τους.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, συγκρίνονται τα αεροδρόμια Χανίων και Ηρακλείου, μεταξύ τους αλλά και σε σχέση με το σύνολο των αεροδρομίων της χώρας. Και σε αυτό το κεφάλαιο η ανάλυση διενεργείται με πίνακες και διαγράμματα, προσδιορίζοντας επίσης και το ποσοστό που κατέχουν οι αφιχθέντες επιβάτες του αεροδρομίου Χανίων και Ηρακλείου χωριστά, επί του συνόλου των αφιχθέντων επιβατών σε όλα τα αεροδρόμια της χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Εισαγωγή στον τουρισμό- Ιστορική αναδρομή

Η έννοια του τουρισμού δεν έχει βρεθεί ακόμα έτσι ώστε να γίνει κατά κάποιο τρόπο αποδεκτή από όλους. Το έτος 1811 όπου εμφανίστηκε ο τουρισμός, μέχρι και σήμερα είναι ένας όρος του οποίου το εννοιολογικό του περιεχόμενο συνεχώς αλλάζει. Γενικότερα, η έννοια του τουρισμού περιλαμβάνει ταξιδιώτες, δηλαδή ανθρώπους οι οποίοι είναι μακριά από το σπίτι τους και από τις εργασίες τους αλλά ανθρώπους οι οποίοι παρόλο που εργάζονται μακριά από το σπίτι τους, κάνουν επαγγελματικά ταξίδια φροντίζοντας να τα κάνουν πιο διασκεδαστικά και πιο εύκολα. Στην σημερινή εποχή, ένας ταξιδιώτης είναι κάποιος ο οποίος είναι σε συγκεκριμένη απόσταση μακριά από το σπίτι του με τις αποστάσεις αυτές να είναι διαφορετικές κάθε φορά.

Ο τουρισμός αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με τεράστιες διαστάσεις και με επιπτώσεις τόσο άμεσες αλλά και έμμεσες σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο. Η ονομασία του προέρχεται από την αγγλική λέξη *tour* η οποία σημαίνει γύρος αλλά και από την γαλλική λέξη "*tourisme*" η οποία σημαίνει περιήγηση και επομένως έχει περιεχόμενο με δύο μορφές.

Για να γίνει καλύτερη κατανόηση του όρου, ο τουρισμός έχει να κάνει με την μετακίνηση ανθρώπων είτε ατομικά είτε κατά ομάδες από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους σε κάποιον άλλο τόπο για διάφορους λόγους όπως για παράδειγμα για λόγους ξεκούρασης, αναψυχής ή πνευματικής καλλιέργειας. Επίσης, έχει να κάνει με την οργανωμένη προσπάθεια κάποιου τύπου που καταβάλλει για να συγκρατήσει αυτούς τους ανθρώπους οι οποίοι μετακινούνται και παράλληλα να προσελκύσει άλλους ανθρώπους με την παροχή υπηρεσιών ξεκούρασης, αναψυχής και πνευματικής καλλιέργειας¹.

Σε αυτό το σημείο είναι σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στην ιστορία του τουρισμού ξεκινώντας από τον 17^ο αιώνα, όπου και εμφανίζονται οι πρώτοι ταξιδιώτες. Αυτοί οι ταξιδιώτες ψάχνοντας ένα καλύτερο επίπεδο διαβίωσης στους

¹ Καραγιάννης-Έξαρχος, 2006, σελ. 39-40, "*Τουρισμός, Τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική*".

τόπους της μόνιμης κατοικίας τους ταξίδευαν για λόγους διασφάλισης των απαραίτητων εισοδημάτων. Επίσης, ταξίδευαν για λόγους αναψυχής ή για λόγους απόκτησης γνώσεων. Εκείνη την εποχή, οι νέοι ευγενείς ταξίδευαν με στόχο την εξέλιξη τους σε ηγεμόνες και τα άτομα τα οποία άνηκαν στην αναπτυσσόμενη αστική τάξη κατατάσσονται περίπου στην ίδια κατηγορία ταξιδιωτών.

Ο 18^{ος} αιώνας χαρακτηρίζεται από τα ταξίδια με χαρακτήρα περιηγητικό για να γίνει γνωριμία άλλων τόπων και άλλων λαών. Επίσης, έχουν σαν σκοπό την αναψυχή αλλά και τους περιπάτους οι οποίοι έχουν σχέση με τους αρχαιολογικούς χώρους αλλά και την ιστορία των τόπου του προορισμού. Μεταξύ των ταξιδιωτών περιλαμβάνονται περιηγητές- πράκτορες οι οποίοι διαθέτουν μεγάλη φήμη και έχουν την επιθυμία της διεύρυνσης της έκτασης της επιρροής τους και σε άλλα κράτη εκτός από αυτά του τόπου διαμονής τους.

Η δημιουργία καινούργιων συνθηκών και τεχνικών στο πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα, συμβάλλει στην διευκόλυνση των μετακινήσεων και των ταξιδιών αναψυχής ανθρώπων ή ομάδων. Αυτά τα πλήρως οργανωμένα ταξιδιωτικά πλάνα, απλοποιούν την μετακίνηση και διευκολύνουν τις διαδικασίες για την εξεύρεση καταλύματος, εστίασης και πληροφόρησης. Σε αυτά συμμετέχουν ταξιδιώτες-επισκέπτες οι οποίοι προέρχονται από την αστική τάξη που κυριαρχούσε εκείνη την εποχή στις αναπτυσσόμενες βιομηχανικά χώρες καθώς επίσης και ταξιδιώτες-τυχοδιώκτες από αυτές τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Στην Αγγλία, στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, εμφανίζεται ο Thomas Cook, ο οποίος θέλοντας να καλύψει την τεράστια και αυξανόμενη ζήτηση για ταξίδια αναψυχής από την αστική τάξη οργάνωσε ένα γραφείο ταξιδιών, διαμορφώνοντας με αυτόν τον τρόπο μια νέα μορφή ταξιδιού. Έπειτα, στο Βερολίνο εμφανίζονται άνθρωποι οι οποίοι μιμούνται τον Thomas Cook. Εκείνος αναλαμβάνει την διοργάνωση του γύρου του κόσμου αλλά και την διοργάνωση του πρώτου ομαδικού ταξιδιού στην Παλαιστίνη.

Το 1905 η γερμανική εταιρεία "Harag" αναλαμβάνει το γραφείο ταξιδιών συστημένο το 1863 με το πρότυπο του Thomas Cook. Το 1906 ιδρύεται το πρώτο παγκόσμιο γραφείο ταξιδιών στο Βερολίνο από την γερμανική εταιρεία "Loyd" και από την αγγλική εταιρεία "Cook και Υιός".

Το 1911 αυτό το γραφείο ταξιδιών αναλαμβάνει την διοργάνωση του πρώτου ταξιδιού στον βόρειο πόλο. Παράλληλα εμφανίζονται τα πρώτα ταξιδιωτικά γραφεία πώλησης εισιτηρίων πάνω σε ατμόπλοια, τα οποία έχουν πελάτες τους ταξιδιώτες με τρένα από και προς τα λιμάνια, με τελικούς προορισμούς αναψυχής ή λουτροθεραπείας. Έτσι, ξεκινάει η αναψυχή να γίνεται απαραίτητη για την αστική τάξη της Ευρώπης και ο τουρισμός καθίσταται μια κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα².

1.2 Ορισμός τουρισμού και έννοια τουρίστα

Οι περισσότεροι ορισμοί οι οποίοι έχουν αποδοθεί για τον τουρισμό από διάφορους συγγραφείς, ερευνητές, δημοσιογράφους, οικονομολόγους, κοινωνιολόγους, κρατικούς φορείς κ.α. θεωρούνται ανεπαρκείς για να οριστεί η έννοια και τα περιεχόμενα του. Ένα κοινό γνώρισμα όλων αυτών των προσπαθειών είναι ότι ο τουρισμός συμπεριλαμβάνει όλα εκείνα τα ταξίδια τα οποία έχουν διάρκεια μεγαλύτερη των 24 ωρών και γίνονται για λόγους ψυχαγωγίας, σπουδών, εργασίας ή υγείας. Για να αποσαφηνιστεί τελικά ο όρος του τουρισμού είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη τα εξής:

- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων με προσωρινή απομάκρυνση από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους και η οποία πραγματοποιείται για επαγγελματικούς ή για ψυχοσωματικούς λόγους.
- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων είτε ατομικά είτε ομαδικά, προς διαφορετικούς τόπους από αυτόν της μόνιμης κατοικίας τους, η οποία πραγματοποιείται μόνο για λόγους αναψυχής, χωρίς επαγγελματικές υποχρεώσεις και χωρίς την προοπτική της μόνιμης εγκατάστασης, για βραχύχρονη ή μεγαλύτερης σε διάρκεια περίοδο.
- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων προς διαφορετικούς τόπους από αυτόν της μόνιμης κατοικίας τους, η οποία δεν έχει σχέση με επαγγελματική δράση καθώς επίσης και με επίτευξη κέρδους, δημιουργώντας ποικιλία σχέσεων και εκδηλώσεων σε αυτούς τους τόπους.

² Καραγιάννης-Έξαρχος, 2006, σελ. 40-41, "Τουρισμός, Τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική".

- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων προς διαφορετικούς τόπους από αυτόν της μόνιμης κατοικίας τους, έχει σαν στόχο την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους ακόμα και για μεγάλη χρονική περίοδο η οποία όμως δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από ένα έτος.
- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων έχει να κάνει με σχέσεις και φαινόμενα τα οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τα ταξίδια και την διαμονή των ατόμων σε διαφορετικούς τόπους από αυτόν της μόνιμης κατοικίας τους και της μόνιμης εργασίας τους.
- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων συμπεριλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες έχουν σχέση με διάφορες αγορές προϊόντων και με διάφορες πολιτισμικές επιδράσεις, εκτός από την αναψυχή και την εργασία.
- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων συσχετίζεται με φαινόμενα τα οποία περιλαμβάνουν τις αρμοδιότητες κάποιων συγκεκριμένων μορφών επιχειρήσεων και έχει σαν αποτέλεσμα την εκδήλωση ενδιαφέροντος και παρεμβάσεων από ιδιωτικούς και κρατικούς φορείς.
- ✚ Η μετακίνηση των ανθρώπων πολλές φορές είναι δυνατόν να έχει χαρακτήρα μιας διανυκτέρευσης σε τόπο διαφορετικό από αυτόν της μόνιμης κατοικίας και για τόπο ο οποίος είναι σε απόσταση άνω των εκατό χιλιομέτρων εντός των εθνικών ορίων της ίδια χώρας³.

Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και σύμφωνα με τα δεδομένα της σημερινής εποχής, υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας ενός κοινά αποδεκτού ορισμού του τουρισμού και ο οποίος μπορεί να διατυπωθεί ως εξής:

Ο τουρισμός αποτελεί ένα φαινόμενο με χαρακτήρα πολύπλοκο, πολύπλευρο και κοινωνικοοικονομικό, με διάφορες επιδράσεις που εμφανίζονται πριν, κατά την διάρκεια αλλά και μετά από ένα μικρής ή μεγάλης διάρκειας ταξίδι αναψυχής. Έχει επιρροές σε ψυχολογικό, οικολογικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο για τον ταξιδιώτη αλλά και για τους μόνιμους κατοίκους των τόπων προορισμών.

³ Καραγιάννης-Έξαρχος, 2006, σελ. 41, "Τουρισμός, Τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική".

Ο τουρισμός θεωρείται ως παγκόσμιος θεσμός και είναι μια τεράστια επιχείρηση παγκοσμίως η οποία απαρτίζεται από επιμέρους επιχειρήσεις, όπως για παράδειγμα οι αεροπορικές και οι ναυτιλιακές εταιρείες, οι εταιρείες ενοικίασης οχημάτων και οι εταιρείες οδικών μεταφορών, οι επιχειρήσεις ενοικίασης καταλυμάτων, οι επιχειρήσεις εστίασης κ.α.⁴

Η έννοια του τουρίστα, όπως ακριβώς και η έννοια του τουρισμού είναι πολύ δύσκολο να αποδοθεί αλλά ένας γενικός ορισμός του τουρίστα μπορεί να είναι ο εξής:

Τουρίστας είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί ένα άτομο το οποίο είναι απαραίτητο να διαθέτει χρήματα για να δαπανήσει, να κάνει ένα ταξίδι σε κάποιο τόπο διαφορετικό από αυτόν της μόνιμης κατοικίας του, να διανυκτερεύσει σε αυτόν τον τόπο τουλάχιστον ένα βράδυ και ο σκοπός του ταξιδιού του να είναι κατά κύριο λόγο ψυχαγωγικός⁵.

1.3 Επιπτώσεις του τουρισμού- Θετικές και αρνητικές

Οι ερευνητές αντιμετωπίζουν ποικίλα προβλήματα για να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις του τουρισμού αλλά ένα από τα μεγαλύτερα είναι η καθιέρωση μιας βάσης σύγκρισης η οποία να είναι κατάλληλη και να μπορούν έναντι αυτής να μετρούν τις αλλαγές που γίνονται εξαιτίας του τουρισμού είτε είναι υφιστάμενες είτε είναι μελλοντικές.

Είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένο το γεγονός ότι ο τουρισμός επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το φυσικό καθώς και το δομημένο περιβάλλον, αλλά παρόλα αυτά η εξεύρεση των ακριβών αιτιών και διαδικασιών οι οποίες οδηγούν σε συγκεκριμένες επιπτώσεις του τουρισμού είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Κάποιοι άλλοι παράγοντες οι οποίοι κάνουν ακόμα πιο δύσκολη την ανάλυση των επιπτώσεων του τουρισμού σχετίζονται με την έκταση στην οποία το αποτέλεσμα του τουρισμού είναι συνεχές στο χρόνο και τη γεωγραφία του τουρισμού. Έτσι, είναι απαραίτητο να γίνει ο προσδιορισμός δεικτών για τις επιπτώσεις του τουρισμού και οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την αλληλεπίδραση του τουρισμού με τον προορισμό, έτσι ώστε να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις.

⁴ Καραγιάννης-Έξαρχος, 2006, σελ. 42, *“Τουρισμός, Τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική”*.

⁵ Καραγιάννης-Έξαρχος, 2006, σελ. 46, *“Τουρισμός, Τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική”*.

Συνήθως οι έρευνες που σχετίζονται με τους επισκέπτες έχουν σαν βάση τα ποσοστά πληρότητας των καταλυμάτων και την ικανότητα διαμόρφωσης ενός δείγματος επισκέψεων στον προορισμό το οποίο να είναι αντιπροσωπευτικό, και επομένως αμφισβητείται ο βαθμός αξιοπιστίας τους⁶.

Οι επιπτώσεις του τουρισμού είναι δυνατόν να ταξινομηθούν στις παρακάτω τρεις κατηγορίες:

- ✚ Επιπτώσεις σε οικονομικό επίπεδο.
- ✚ Επιπτώσεις σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο.
- ✚ Επιπτώσεις σε περιβαλλοντολογικό επίπεδο.

1.3.1 Επιπτώσεις σε οικονομικό επίπεδο

Ο τουρισμός δεν είναι απαραίτητο να αποτελεί μια σταθερή πηγή εισοδήματος για τους τόπους προορισμού για τον λόγο ότι οι τουρίστες δεν μπορούν να χαρακτηριστούν από υψηλά επίπεδα αφοσίωσης ως πελάτες των τουριστικών προορισμών.

Επομένως, στηριζόμενοι σε αστικούς τουριστικούς προορισμούς, αυτό το επιχείρημα βασίζεται στα παρακάτω στοιχεία:

- ✚ Ο τουρισμός ως οικονομική δραστηριότητα είναι ασταθής, εφόσον είναι εποχικός, έχοντας συνέπειες στις επενδύσεις και στον τύπο της απασχόλησης που δημιουργείται. Συνήθως, η απασχόληση στον τουρισμό θεωρείται χαμηλής ειδίκευσης απασχόληση, χαμηλού κοινωνικού κύρους, χωρίς να είναι καλοπληρωμένη και άνευ σταθερότητας μακροπρόθεσμα.
- ✚ Διάφοροι εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν εύκολα την τουριστική ζήτηση. Παραδείγματα τέτοιων παραγόντων μπορεί να είναι πιθανές πολιτικές αναταραχές, ασυνήθιστες κλιματικές αλλαγές κ.α. Επομένως, αυτοί οι παράγοντες δεν είναι δυνατόν να ελεγχθούν από τους τόπους προορισμού.
- ✚ Θέλοντας κάποιος τουρίστας να ταξιδέψει σε αστικό προορισμό είναι πολύ περίπλοκο και μεταβλητό, αφού οι ανταγωνιστικές αγορές συνεχώς μεταβάλλονται.

⁶ Page, 2003, σελ 371- 372, "Εισαγωγή στον Τουρισμό".

- ✚ Ο τουρισμός είναι ελαστικός ως προς τις τιμές και τα εισοδήματα και επομένως μεταβάλλεται εύκολα από μικρές μεταβολές στην τιμή του προϊόντος ή από μικρές μεταβολές στο διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών- τουριστών.
- ✚ Πολλά αστικά κέντρα γίνονται όμοια, δηλαδή εφόσον μια ιδέα για αστική οικονομική ανάπτυξη έχει πραγματοποιηθεί με επιτυχία σε ένα τόπο προορισμού τότε αυτή η ιδέα θα διαρρεύσει και σε άλλους τόπους. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η αναζωογόνηση της παραλιακής ζώνης των πόλεων⁷.

Τα βασικότερα οφέλη του τουρισμού σε οικονομικό επίπεδο είναι τα παρακάτω:

- ✚ Δημιουργείται εισόδημα στην τοπική οικονομία του προορισμού.
- ✚ Δημιουργούνται νέες ευκαιρίες απασχόλησης σε πολλούς τομείς.
- ✚ Πραγματοποιείται βελτίωση και εξισορρόπηση στην διάρθρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα στην τοπική κοινωνία του προορισμού.
- ✚ Ενθαρρύνονται νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες⁸.

Από την άλλη πλευρά, ο τουρισμός έχει και αρνητικές επιπτώσεις σε οικονομικό επίπεδο και οι βασικότερες από αυτές αναφέρονται παρακάτω:

- ✚ Η ύπαρξη της πιθανότητας η τοπική οικονομία να εξαρτηθεί παραπάνω από το φυσιολογικό επίπεδο από τον τουρισμό και να είναι η μία και μοναδική οικονομική δραστηριότητα που διαθέτει.
- ✚ Η δημιουργία πληθωριστικού κόστους στην τοπική οικονομία του προορισμού. Αυτό συμβαίνει διότι εισέρχονται νέοι καταναλωτές και δυνητικές αυξήσεις στις τιμές των ακινήτων καθώς ο τουρισμός ανταγωνίζεται με άλλες χρήσεις της γης και ο κύκλος της τουριστικής ανάπτυξης ξεκινάει.
- ✚ Η αυξημένη εξάρτηση από εισαγόμενα αγαθά, υπηρεσίες και εργασία καθώς αναπτύσσονται οι υποδομές και οι εγκαταστάσεις, ανάλογα πάντα με το μέγεθος και την φύση της τοπικής κοινωνίας.

⁷ Page, 2003, σελ 374- 375, “Εισαγωγή στον Τουρισμό”.

⁸ Page, 2003, σελ 376, “Εισαγωγή στον Τουρισμό”.

- ✚ Η ύπαρξη εποχικότητας στην κατανάλωση και στην παραγωγή της τουριστικής υποδομής και υπηρεσιών έχοντας σαν αποτέλεσμα οι αποδόσεις των επενδύσεων να περιορίζονται.
- ✚ Η διαρροή των τουριστικών δαπανών από την τοπική οικονομία του προορισμού.
- ✚ Η ύπαρξη πρόσθετου κόστους για τις τοπικές αρχές⁹.

1.3.2 Επιπτώσεις σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο

Ο τουρισμός είναι πιθανόν να προκαλεί συγκρούσεις μεταξύ των επισκεπτών και των μόνιμων κατοίκων του προορισμού εκείνου όπου υπάρχουν διακριτές και πραγματικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη. Η στάση των κατοίκων του προορισμού αποτελεί ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για να βρεθεί η ικανότητα ή όχι ενός τόπου να απορροφά τουρίστες. Επομένως, η ανάλυση των επιπτώσεων του τουρισμού σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο έχει άμεση σχέση με τον τρόπο με τον οποίο ο τουρισμός επηρεάζει διάφορα στοιχεία¹⁰.

Οι βασικότερες επιπτώσεις αναφέρονται επιγραμματικά και είναι οι παρακάτω:

- ✚ Η μετακίνηση από την ύπαιθρο στα αστικοποιημένα τουριστικά κέντρα, λόγω της ύπαρξης ευκαιριών απασχόλησης στον κλάδο των υπηρεσιών.
- ✚ Η ανάπτυξη της ζήτησης εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, γυναικών και εποχιακού χαρακτήρα η οποία μεταβάλλει την δομή στην απασχόληση.
- ✚ Η μεταβολή των κοινωνικών αξιών.
- ✚ Η μετακίνηση εύπορων κοινωνικών ομάδων σε κέντρα πόλεων, συμβάλλοντας στην κοινωνική αναβάθμιση της περιοχής. Με αυτόν τον τρόπο όμως αλλάζει η μορφή της τοπικής αγοράς οδηγώντας ντόπιους κατοίκους προς άλλους τόπους διαμονής.
- ✚ Η εγκληματικότητα αυξάνεται ειδικά όταν συμβαίνουν ειδικές εκδηλώσεις και σημαντικά γεγονότα, όπως για παράδειγμα οι Ολυμπιακοί Αγώνες.
- ✚ Δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις σε σχέση με την αύξηση της πορνείας ή και των τυχερών παιχνιδιών προσπαθώντας να ικανοποιηθούν οι ανάγκες

⁹ Page, 2003, σελ 376, "Εισαγωγή στον Τουρισμό".

¹⁰ Page, 2003, σελ 380, "Εισαγωγή στον Τουρισμό".

συγκεκριμένων ομάδων τουριστών, οι οποίες μεταβάλλουν την δομή των τόπων προορισμού σε κοινωνικό επίπεδο.

- ✚ Η μη χρησιμοποίηση της ντόπιας γλώσσας στον τόπο προορισμού, λόγω του γεγονότος ότι σαν γενικό μέσο συνομιλίας στον τουρισμό θεωρούνται οι ευρωπαϊκές γλώσσες και κυρίως τα αγγλικά¹¹.

1.3.3 Επιπτώσεις σε περιβαλλοντολογικό επίπεδο

Η σχέση περιβάλλοντος και τουρισμού θα μπορούσε να ήταν επωφελής και για τα δύο αυτά μέρη, με απαραίτητη την παρέμβαση του δημόσιου τομέα για τον σχεδιασμό και την διαχείριση οποιουδήποτε στοιχείου. Από την άλλη υπάρχει και η άποψη ότι αυτή η σχέση είναι μια σχέση σύγκρουσης, ειδικά τις δεκαετίες του 1960 και 1970 με την εμφάνιση του μαζικού τουρισμού.

Ουσιαστικά όμως, η σχέση τουρισμού και περιβάλλοντος είναι σχέση αλληλεξάρτησης, αφού αν δεν υπήρχε ένα ελκυστικό περιβάλλον δεν θα υπήρχε τουρισμός, και αν δεν υπήρχε ο τουρισμός δεν θα ωφελούνταν τα αστικά κέντρα με την αναζωογόνηση που τους προσφέρεται. Το περιβάλλον αποτελεί σίγουρα την βάση του τουρισμού¹².

Επομένως, οι αρνητικές περιβαλλοντολογικές επιπτώσεις συνοπτικά, είναι οι παρακάτω:

- ✚ Η ξενοδοχειακή ανάπτυξη πολλές φορές είναι ακατάλληλη σε ένα παραδοσιακό τοπίο και έτσι δημιουργείται αρχιτεκτονική ρύπανση.
- ✚ Η χωρίς αρχές οικιστική εξάπλωση εξαιτίας της μη ύπαρξης σχεδιασμού και περιορισμού στην ανάπτυξη και η οικιστική ανάπτυξη μοναχά κατά μήκος ενός κεντρικού άξονα.
- ✚ Η υπερφόρτωση της υποδομής των τόπων προορισμού και η κατάρρευση τους σε περιόδους υψηλής τουριστικής κίνησης.
- ✚ Η απομόνωση των τουριστών από τους κατοίκους του τόπου προορισμού.
- ✚ Η ρύπανση του οικοσυστήματος του τόπου προορισμού από λύματα και από σκουπίδια.

¹¹ Page, 2003, σελ 382- 383, "Εισαγωγή στον Τουρισμό".

¹² Page, 2003, σελ 384- 385, "Εισαγωγή στον Τουρισμό".

- ✚ Ο κυκλοφοριακός συνωστισμός στα τουριστικά κέντρα και ο μεγάλος αριθμός τουριστών, στις περιόδους υψηλής τουριστικής κίνησης.
- ✚ Η απώλεια ποιοτικής αγροτικής γης στον βωμό της τουριστικής ανάπτυξης¹³.

Σε αυτές τις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού στο περιβάλλον έρχεται να απαντήσει η τουριστική βιομηχανία, παρουσιάζοντας τις θετικές επιπτώσεις του τουρισμού σε περιβαλλοντολογικό επίπεδο, οι οποίες είναι οι παρακάτω:

- ✚ Η συντήρηση, η ανάδειξη και η προστασία ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων είναι βασική προϋπόθεση για την τουριστική αξιοποίηση και ανάπτυξη.
- ✚ Η συνειδητοποίηση της σημασίας διατήρησης της ποιότητας στο περιβάλλον από τους τοπικούς πληθυσμούς, έτσι ώστε να υπάρξουν συνθήκες αυτοτροφοδοτούμενης τουριστικής ανάπτυξης.
- ✚ Η αφύπνιση του ενδιαφέροντος και η παροχή πόρων για την διατήρηση της ισορροπίας στο φυσικό περιβάλλον, συμπεριλαμβάνοντας καταφύγια άγριων ζώων, θαλάσσια πάρκα κ.α.¹⁴

1.4 Τουρισμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι ένας από τους πιο διάσημους τουριστικούς προορισμούς, τόσο στη Μεσόγειο, όσο και παγκοσμίως. Ο τουρισμός συνεισφέρει περισσότερο από 10% στο Α.Ε.Π. ενώ αυτή η συνεισφορά φτάνει στο 18% του Α.Ε.Π., αν ληφθούν υπόψη οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του στο σύνολο της οικονομίας. Κατά τη μεταπολεμική περίοδο ο τουρισμός στην Ελλάδα επέφερε σημαντικές αλλαγές στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Τις τρεις τελευταίες δεκαετίες ο ελληνικός τουρισμός αποτέλεσε πεδίο μελέτης τόσο για τις κρατικές υπηρεσίες όσο και για τους ερευνητές. Η Ελληνική τουριστική ανάπτυξη και οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν από τις τοπικές ηγεσίες και το κεντρικό κράτος, δημιούργησαν την ανάγκη για διερεύνηση των αιτιών που οδήγησαν στην υφιστάμενη κατάσταση, καθώς και στην κατανόηση της

¹³ Page, 2003, σελ 387- 388, "Εισαγωγή στον Τουρισμό".

¹⁴ Παυλόπουλος, 1998, σελ.65, "Το πανόραμα του παγκόσμιου τουρισμού".

αναγκαιότητας για λήψη δράσεων ώστε να βελτιωθεί το εθνικό τουριστικό προϊόν¹⁵.

1.4.1 Γενική εικόνα του ελληνικού τουρισμού

Η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός, θεωρείται δημοφιλής και με προοπτικές καθιέρωσης της ως ισχυρή παρουσία στη διεθνή τουριστική σκηνή. Με βάση την παγκόσμια τουριστική κατάταξη, η χώρα μας είναι ανάμεσα στις τριάντα πιο ανταγωνιστικές χώρες όσον αφορά τον τουρισμό, κατέχοντας την 24^η θέση το έτος 2009. Το πλούσιο αλλά και ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον της χώρας μας, οι ακτές αλλά και τα νησιά της, η πλούσια ιστορία της, το ήπιο μεσογειακό κλίμα κ.α. αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Ο διεθνής τουρισμός εξελίχθηκε στην Ελλάδα με πολύ γρήγορους ρυθμούς, συνυπολογίζοντας και τον εγχώριο τουρισμό, ο οποίος συνεισφέρει στην διαμονή, στα έσοδα και στην μείωση της εποχικότητας. Ο διεθνής τουρισμός προβλέπεται να αυξηθεί τα επόμενα έτη πιο γρήγορα από τον προβλεπόμενο ευρωπαϊκό μέσο όρο, παρά τον ολοένα και πιο έντονο ανταγωνισμό στην ευρύτερη περιοχή από πιο φτηνούς προορισμούς, όπως για παράδειγμα Τουρκία, Κροατία, Αίγυπτο κ.α.

Η πλειοψηφία των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα είναι Ευρωπαίοι, αγγίζοντας ποσοστό της τάξεως του 93%. Είναι κυρίως Βρετανοί και Γερμανοί αντιπροσωπεύοντας το 25-30% του συνόλου ως των τουριστών ως προς τις αφίξεις και πάνω από το 35% του συνόλου σε διανυκτερεύσεις. Τα τελευταία έτη, έχει αυξηθεί ο αριθμός των τουριστών από την κεντρική Ευρώπη, την Ρωσία, την Βουλγαρία και τη Ρουμανία εξαιτίας της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και από την Κίνα.

Στην τουριστική ανάπτυξη της Ελλάδας και στην εξάπλωση του στον ελλαδικό χώρο συνεισέφεραν οι πολύ σημαντικές βελτιώσεις στις κύριες υποδομές της χώρας όπως για παράδειγμα στα λιμάνια, στα αεροδρόμια κ.α. και η ανάπτυξη τουριστικών μονάδων στην περιφέρεια.

Επίσης, η επιτυχημένη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων συνέβαλε στην αναγνώριση της Ελλάδας ως ασφαλούς προορισμού, με σημαντικές προοπτικές,

¹⁵ Παππάς Ν., 2008, σελ. 10, "Τουρισμός".

στοχεύοντας σε ένα πολύ σημαντικό μερίδιο της τουριστικής αγοράς. Οι σύγχρονες νέες υποδομές, τα σύγχρονα καταλύματα κ.α. έχουν συμβάλει στην βελτίωση της εικόνας της χώρας μας παρακάμπτοντας κάποια χρόνια προβλήματα και αδυναμίες όπως για παράδειγμα τα σκουπίδια, τα ανεπαρκή και υπολειτουργικά μέσα μαζικής μεταφοράς κ.α.¹⁶

Ο μαζικός τουρισμός είναι η βασική μορφή τουρισμού που αντιπροσωπεύει τον ελληνικό τουρισμό και τα κυριότερα στοιχεία του εμπεριέχουν τον ήλιο, την παραλία και τη θάλασσα, όπως συμβαίνει και στους περισσότερους προορισμούς της Μεσογείου. Οι βασικές ανάγκες στις οποίες απευθύνεται ο ελληνικός τουρισμός είναι η ξεκούραση και η αναψυχή για έναν μέσο ευρωπαίο σε απόσταση δύο ως τριών ωρών ο οποίος μετακινείται με τον μαζικό τρόπο, συνήθως αεροπορικώς. Έτσι, υπάρχουν σημαντικά προβλήματα σε σχέση με την εποχικότητα στην ζήτηση και την συσσώρευση σε συγκεκριμένες περιοχές προκαλώντας δυσλειτουργίες, περιβαλλοντολογικές και άλλες συνέπειες¹⁷.

1.4.2 Παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού

Πολύ δυνατά συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας μας ως τουριστικός προορισμός, είναι το εύκρατο κλίμα προσελκύοντας τουρίστες καθ' όλη την διάρκεια του έτους, η φυσική και πολιτιστική κληρονομία της, η γεωγραφική πολυμορφία της, η θετική εικόνα της παγκοσμίως κ.α., δίνοντας της την δυνατότητα καθιέρωσης της ως δημοφιλής προορισμός σε παγκόσμιο επίπεδο, κατακτώντας σημαντικό μερίδιο αγοράς.

Όσον αφορά τους θετικούς παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν σε αυτούς: οι προοπτικές για περαιτέρω ανάπτυξη στον Μεσογειακό τουρισμό, η ανεπτυγμένη ξενοδοχειακή υποδομή της χώρας μας, ο τρόπος ζωής των μόνιμων κατοίκων, η παραδοσιακή αίσθηση φιλοξενίας κ.α.

Από την άλλη, τρία σημαντικά προβλήματα εμποδίζουν την τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα, τα οποία είναι τα εξής:

- ✚ Η εποχικότητα και η ανάγκη για νέα τουριστικά προϊόντα.

¹⁶ Κοκκώσης, Τσάρτας, Γκριμπα, 2011, σελ. 38- 39, "Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού".

¹⁷ Κοκκώσης, Τσάρτας, Γκριμπα, 2011, σελ. 40, "Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού".

- ✚ Η γραφειοκρατία σε θέματα επενδύσεων και ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- ✚ Η σχέση ποιότητας- τιμής¹⁸.

1.5 Τουριστικό προϊόν- Βασικά χαρακτηριστικά του

Το τουριστικό προϊόν από την φύση του είναι ετερογενές σε σχέση με τα άλλα προϊόντα, δηλαδή διαφέρει πλήρως. Ο τουρισμός ανήκοντας στους μεικτούς τομείς της οικονομίας, αντιπροσωπεύει ένα σύνθετο προϊόν, το οποίο στην ουσία είναι ένα μείγμα υλικών στοιχείων, όπως για παράδειγμα τουριστικά καταλύματα, υποδομές κ.α. και άυλων στοιχείων όπως για παράδειγμα ήλιος, κλίμα, φυσική ομορφιά κ.α.¹⁹

Τα βασικά χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος είναι τα εξής:

- ✚ Η μη ύπαρξη δυνατότητας αποθήκευσης της πλειοψηφίας των τουριστικών προϊόντων, όπως για παράδειγμα ένα δωμάτιο ενός τουριστικού καταλύματος. Αυτή η αδυναμία αποθήκευσης στην ουσία συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου έτσι ώστε να υπάρχει η βέλτιστη εκμετάλλευση των τουριστικών πόρων του τόπου προορισμού.
- ✚ Η ανελαστικότητα του ως προς την προσφορά. Μια πιθανή αύξηση της τουριστικής ζήτησης ή μια πιθανή αύξηση των τιμών των τουριστικών υπηρεσιών δεν σημαίνει απαραίτητα μια παράλληλη αναλογική αύξηση των προσφερόμενων τουριστικών προϊόντων από τον τόπο προορισμού.
- ✚ Ο χαρακτηρισμός του από μικρό βαθμό αυτοματισμού. Οι τουριστικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται ως εντάσεως κεφαλαίου και επομένως δεν χαρακτηρίζονται από μεγάλο βαθμό αυτοματισμού.
- ✚ Η κατανάλωση του στον τόπο παραγωγής, εφόσον δεν υπάρχει η δυνατότητα αποστολής του τουριστικού προϊόντος στον τόπο προέλευσης και η κατανάλωση του εκεί. Όπως είναι φυσικό, είναι απαραίτητη η μετακίνηση του επισκέπτη από τον τόπο μόνιμης κατοικίας του στον τόπο προορισμού για την κατανάλωση των τουριστικών προϊόντων.

¹⁸ Κοκκώσης, Τσάρτας, Γκριμπα, 2011, σελ. 45- 46, “Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού”.

¹⁹ Βαρβαρέσος, 2000, σελ. 59, “Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη, δομές”.

- ✚ Η παραγωγή καθώς επίσης και η κατανάλωση του τουριστικού προϊόντος γίνονται ταυτόχρονα στον ίδιο χώρο με την προϋπόθεση της παρουσίας του τουρίστα αλλά και την ύπαρξη ετοιμότητας υποδοχής του τουρίστα από τους παρόχους τουριστικών υπηρεσιών.
- ✚ Η μετατροπή του τουριστικού προϊόντος σε εμπειρίες και αναμνήσεις. Με την κατανάλωση των τουριστικών υπηρεσιών επέρχεται η “καταστροφή” τους, αφού με εξαίρεση τα αναμνηστικά δώρα και τις φωτογραφίες, οι μόνες άυλες αξίες οι οποίες μένουν και συνοδεύουν τους τουρίστες είναι οι αναμνήσεις τους και οι εμπειρίες τους.
- ✚ Η υποκατάσταση τουριστικών προϊόντων μεταξύ τους. Παράδειγμα αυτής της περίπτωσης αποτελούν: η υποκατάσταση ενός τουριστικού καταλύματος πρώτης κατηγορίας με ένα τουριστικό κατάλυμα χαμηλότερης κατηγορίας, η υποκατάσταση της μεταφοράς με αεροπλάνο με την μεταφορά με τρένο κ.α. με καθοριστικό παράγοντα το διαθέσιμο εισόδημα στις περισσότερες περιπτώσεις.
- ✚ Ο χαρακτηρισμός των τουριστικών προϊόντων ως συμπληρωματικά. Παρά το γεγονός της ετερογένειας του τουριστικού προϊόντος, παρουσιάζεται συμπληρωματικότητα ανάμεσα στα τουριστικά υποπροϊόντα. Αυτό σημαίνει ότι ο τουρίστας- καταναλωτής έχει την δυνατότητα σύνθεσης από μόνος του, ενός σφαιρικού τουριστικού προϊόντος χωρίς την αλλοίωση της μορφής και του χαρακτήρα των τουριστικών υποπροϊόντων.
- ✚ Η ευαισθησία της τουριστικής δραστηριότητας στις εποχικές διακυμάνσεις και στις κρίσεις είτε αυτές είναι οικονομικές, είτε πολιτικές, είτε περιβαλλοντολογικές.
- ✚ Το μεγάλο μέγεθος των αρχικών επενδύσεων στον τουριστικό τομέα όσον αφορά έργα τουριστικής υποδομής. Αυτό το γεγονός προκαλεί πολλά προβλήματα στην διαχείριση και αποδοτικότητα αυτών των επενδύσεων εξαιτίας κυρίως της εποχικής λειτουργίας τους²⁰.

²⁰ Βαρβαρέσος, 2000, σελ. 59- 60, “Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη, δομές”.

1.6 Ελληνικό τουριστικό προϊόν

Η Ελλάδα είναι μια χώρα ορεινή, με πολλά νησιά και εκτεταμένες ακτές, με μεγάλη ιστορία και αρχαιολογικά μνημεία υψίστης σημασίας. Παρόλα αυτά η ανάπτυξη του τουρισμού άργησε ιδιαίτερα για λόγους κυρίως ιστορικούς. Την δεκαετία του 1920 κατάφερε να στραφεί προς τον τουρισμό με την ίδρυση της ειδικής υπηρεσίας “Γραφείο ξένων και εκθέσεων” στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, έχοντας ως αντικείμενο την ανάπτυξη του αλλοδαπού τουρισμού ως τομέα διακριτής οικονομικής δραστηριότητας.

Η τότε στρατηγική περιείχε δύο βασικούς σκοπούς: την δημιουργία μιας ιδιαίτερης προσωπικότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος και την θέσπιση οικονομικών κινήτρων για την προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού. Οι δύο αυτοί σκοποί επιτεύχθηκαν, καθώς η χώρα μας, την σημερινή εποχή, είναι κύριος ανταγωνιστής στην ευρωπαϊκή αγορά του τουρισμού²¹.

Με τον όρο τουριστικό προϊόν νοείται ένα σύνολο από επιμέρους τύπους τουρισμού. Επομένως, ο τύπος του ελληνικού τουριστικού προϊόντος μπορεί να είναι:

- ✚ Τουρισμός ήλιου και θάλασσας (οι καλοκαιρινές διακοπές).
- ✚ Περιηγητικός τουρισμός (περιήγηση του τουρίστα σε διάφορα μέρη και η μικρή διαμονή του σε αυτά).
- ✚ Τουρισμός πόλεων (περιήγηση σε συγκεκριμένα αξιοθέατα μιας πόλης).
- ✚ Οικολογικός τουρισμός (τουρισμός σε φυσικά τοπία, μη επηρεασμένα από τις σύγχρονες παραγωγικές δραστηριότητες).
- ✚ Ορεινός τουρισμός (περιήγηση σε ορεινές περιοχές, αγροτικός τουρισμός).
- ✚ Επιχειρηματικός τουρισμός (κάλυψη αναγκών ατόμων που μετακινούνται για επιχειρηματικούς λόγους) κ.α.²²

Το ελληνικό τουριστικό προϊόν επικεντρώνεται στο τουρισμό του ήλιου και της θάλασσας ο οποίος αποτελεί τον κορμό της τουριστικής δραστηριότητας και στον περιηγητικό τουρισμό. Αυτή η κατανομή δικαιολογείται από το κλίμα, την γεωγραφική διαμόρφωση και τα αρχαιολογικά μνημεία της Ελλάδας. Εξαιτίας όμως

²¹ Κουζέλης, 2002, σελ. 51, “Η διαφημιστική δαπάνη για τον τουρισμό”.

²² Κουζέλης, 2002, σελ. 51- 52, “Η διαφημιστική δαπάνη για τον τουρισμό”.

αυτής της κατανομής δικαιολογείται η έντονη εποχικότητα που παρουσιάζει το ελληνικό τουριστικό προϊόν με συνέπειες στην βιωσιμότητα των τουριστικών επιχειρήσεων στην χώρα μας αλλά και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας²³.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του ελληνικού τουριστικού προϊόντος σε μορφή πίνακα²⁴:

Πίνακας 1: Δυνατά και αδύνατα σημεία του ελληνικού προϊόντος

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
Θεωρείται από την φύση του καλό προϊόν	Ανεπαρκής τουριστική υποδομή
Τακτική προτίμηση αλλοδαπών τουριστών	Στασιμότητα διείσδυσης του στις μεγάλες αγορές του εξωτερικού
Μεγάλος βαθμός ικανοποίησης καταναλωτών	Ανύπαρκτο συστηματικού και συνεχούς τουριστικού marketing
Καλή προφορική διαφήμιση	Οργανωτικές αδυναμίες του ΕΟΤ
Λογικό από άποψης κόστους	----
Προσπελάσιμο με πτήσεις χαμηλού κόστους	----
Περιθώρια περαιτέρω αύξησης της ζήτησης	----

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

1.7 Ελληνικός ξενοδοχειακός κλάδος

Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί βασικό συστατικό του τουρισμού, από το οποίο εξαρτάται άμεσα η ποιότητα του τουριστικού προϊόντος. Εφόσον, η Ελλάδα είναι χώρα προορισμού τουριστών, ο ξενοδοχειακός τομέας είναι φυσικό να αποτελεί τον κύριο μοχλό της τουριστικής της ανάπτυξης.

²³ Κουζέλης, 2002, σελ. 51- 52, “Η διαφημιστική δαπάνη για τον τουρισμό”.

²⁴ Κουζέλης, 2002, σελ. 54- 57, “Η διαφημιστική δαπάνη για τον τουρισμό”.

Σε μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, το 2001 σχετικά με τον αριθμό των δωματίων στα Ελληνικά ξενοδοχεία, το 93% αυτών έχουν λιγότερα από 100 δωμάτια, ενώ απασχολούν από έναν έως 60 υπαλλήλους. Αναλόγως τον προορισμό, τα μεγάλα ελληνικά ξενοδοχεία υποβοηθούνται από μικρότερες επιχειρήσεις κατάλυσης, όπως ενοικιαζόμενα δωμάτια, εξοχικές κατοικίες, bungalows, camping κ.α. Αν χρησιμοποιηθεί ο αριθμός των υπαλλήλων που ορίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως κριτήριο για να ταξινομηθούν οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, η πλειοψηφία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, ίσως πάνω από το 99% ανήκει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Αυτές οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συγκεκριμένες στρατηγικές και λειτουργικές αδυναμίες που εμποδίζουν τη λειτουργία, το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών τους και την ικανότητά τους να διαπραγματεύονται με όρους ως προς συμφέρον τους. Κάποια άλλα χαρακτηριστικά τους, είναι τα προβλήματα σχεδιασμού και οριοθέτησης των στρατηγικών τους στόχων, αφού οι τακτικές και οι επιχειρησιακές τους αποφάσεις κυριαρχούνται στο στρατηγικό τους σχεδιασμό από πολιτικές και στόχους άλλων μεγαλύτερων επιχειρήσεων .

Επομένως, οι ελληνικές μικρομεσαίες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις έχουν αδύναμη διοίκηση και διαφήμιση των υπηρεσιών και προϊόντων τους για τον λόγο ότι διαθέτουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους έτσι ώστε να απασχολήσουν εξειδικευμένο προσωπικό και να προωθήσουν επαρκώς την επιχείρηση. Επομένως, ο ελληνικός ξενοδοχειακός τομέας καθίσταται αδύναμος στα κανάλια διανομής του τουριστικού προϊόντος και εξαρτάται από τους tour operators και τους μεσολαβητές τους.

Επίσης, οι μεγάλες ξενοδοχειακές αλυσίδες στην Ελλάδα, εξαιτίας της μεγάλης επιχειρησιακής εμπέλειας και των οικονομικών πόρων τους, όπως είναι φυσικό έχουν την δυνατότητα αναπροσαρμογής των τιμών και του προϊόντος τους, έτσι ώστε να είναι ουσιαστικά αδύνατον ο ανταγωνισμός τους από τις μικρότερες επιχειρήσεις²⁵.

²⁵ Παππάς Ν., 2008, σελ. 14, "Τουρισμός".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

2.1 Χαρακτηριστικά κρατικού αερολιμένα Χανίων "Ιωάννης Δασκαλογιάννης"

Ο αερολιμένας βρίσκεται σε απόσταση 15 χιλιομέτρων από την πόλη των Χανίων και λειτουργεί ως κρατικός αερολιμένας από το έτος 1967 με κτιριακές εγκαταστάσεις στα 14.650 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό αεροσταθμό, οχτώ θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών και δέκα θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών Γενικής Αεροπορίας²⁶.

Οι αεροπορικές εταιρείες του εξωτερικού που δραστηριοποιούνται στο αεροδρόμιο των Χανίων είναι αρκετές και για καλύτερη παρουσίαση τους απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 2: Αεροπορικές εταιρείες εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ		
Air Berlin	Jetairfly	Tarom
Air Serbia	Lot	Thomas Cook
Austrian Airlines	Monarch	Thomas Cook Scandinavia
Condor	Niki Luftfahrt	Thomson Fly Ltd
Cyprus Airways	Norwegian Air Shuttle	Transaero
Danish Air Transport	Novair	Transavia
Easy Jet	Primera Air	Transavia France
Enter Air	Ryanair	Travel Service
Euro Lot	Scandinavian Airlines	Travel Service Slovakia
Finnair	System	Tui Fly Nordic
Germania	Small Planet Poland	
Jettime	Small Planet	

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

²⁶ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, "Συνοπτική παρουσίαση αερολιμένα Χανίων", <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>

Οι αεροπορικές εταιρείες τακτικών πτήσεων που δραστηριοποιούνται στον αερολιμένα Χανίων είναι οι δύο παρακάτω:

 Aegean Airlines.

 Ryanair²⁷.

2.2 Αφίξεις και αναχωρήσεις αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

Ο κρατικός αερολιμένας Χανίων "Ιωάννης Δασκαλογιάννης" από το 1974 ξεκίνησε να εξυπηρετεί διεθνείς πτήσεις και από τότε αυξάνεται συνεχώς η κίνηση του με αρκετές αφίξεις και αναχωρήσεις αεροσκαφών εσωτερικού και εξωτερικού.

Στο παρακάτω πίνακα και διάγραμμα απεικονίζονται τα ετήσια σύνολα αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών του εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων της τελευταίας επταετίας, δηλαδή από το έτος 2008 ως το έτος 2014, σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας²⁸.

Πίνακας 3: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

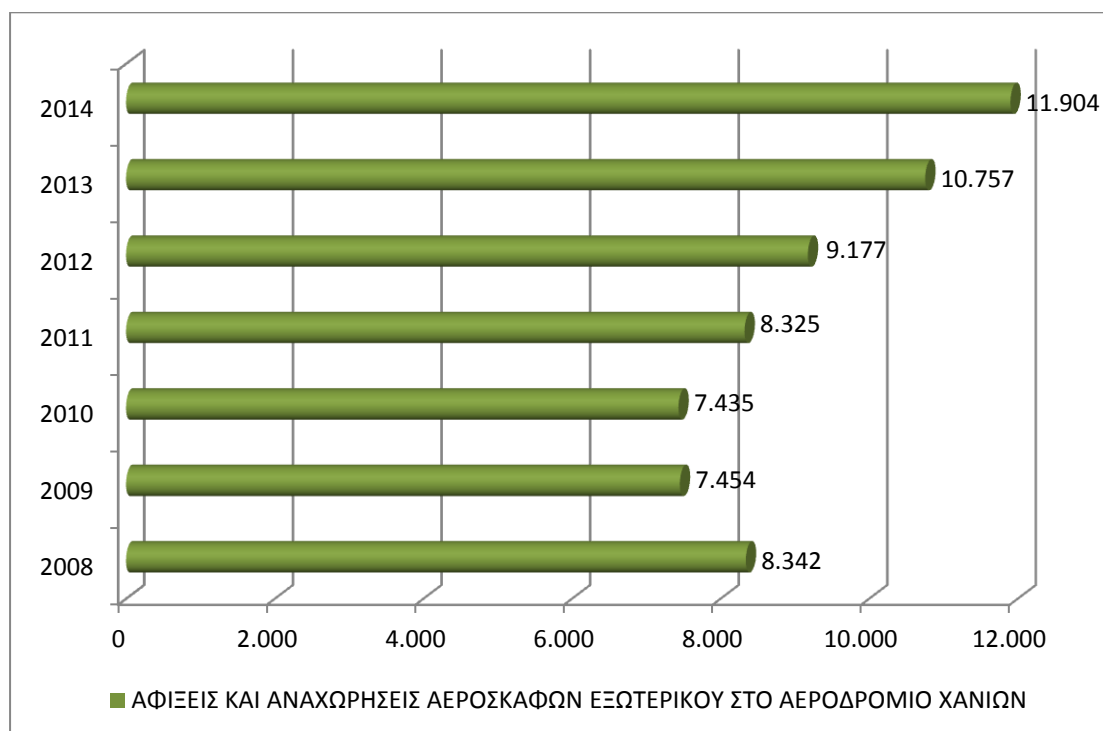
ΈΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΝ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
2008	8.342	---
2009	7.454	(2008-2009) -10,64%
2010	7.435	(2009-2010) -0,25%
2011	8.325	(2010-2011) 11,97%
2012	9.177	(2011-2012) 10,23%
2013	10.757	(2012-2013) 17,22%
2014	11.904	(2013-2014) 10,66%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

²⁷ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, "Φορείς που δραστηριοποιούνται στον αερολιμένα Χανίων", <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>

²⁸ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, "Δελτία Στατιστικής Αεροπορικής Κίνησης", <http://www.ypa.gr/editions/statistical-data/> & Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας "Στατιστικά στοιχεία αερολιμένα Χανίων Ι. Δασκαλογιάννης περιόδου 1994-2014", <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>

Διάγραμμα 1: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Επομένως, παρατηρούμε ότι οι πτήσεις του εξωτερικού στον αερολιμένα Χανίων, από το έτος 2008 έως και το έτος 2011, κινούνται σχεδόν στα ίδια επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις, με τον μικρότερο αριθμό πτήσεων της επταετίας το έτος 2010 ο οποίος ανέρχονταν σε 7.435. Έπειτα, από το έτος 2012, παρατηρείται μια θετική συνεχόμενη ανοδική πορεία με αποκορύφωση το έτος 2014, όπου το σύνολο των αφίξεων και των αναχωρήσεων αεροσκαφών ανέρχονταν σε 11.904.

2.3 Αφίξεις επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

Όσον αφορά τα ετήσια σύνολα αφίξεων επιβατών του εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων της τελευταίας επταετίας, δηλαδή από το έτος 2008 ως το έτος 2014, έχουν καταρτιστεί ο πίνακας 4 και το διάγραμμα 2 για την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών τους, σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας²⁹.

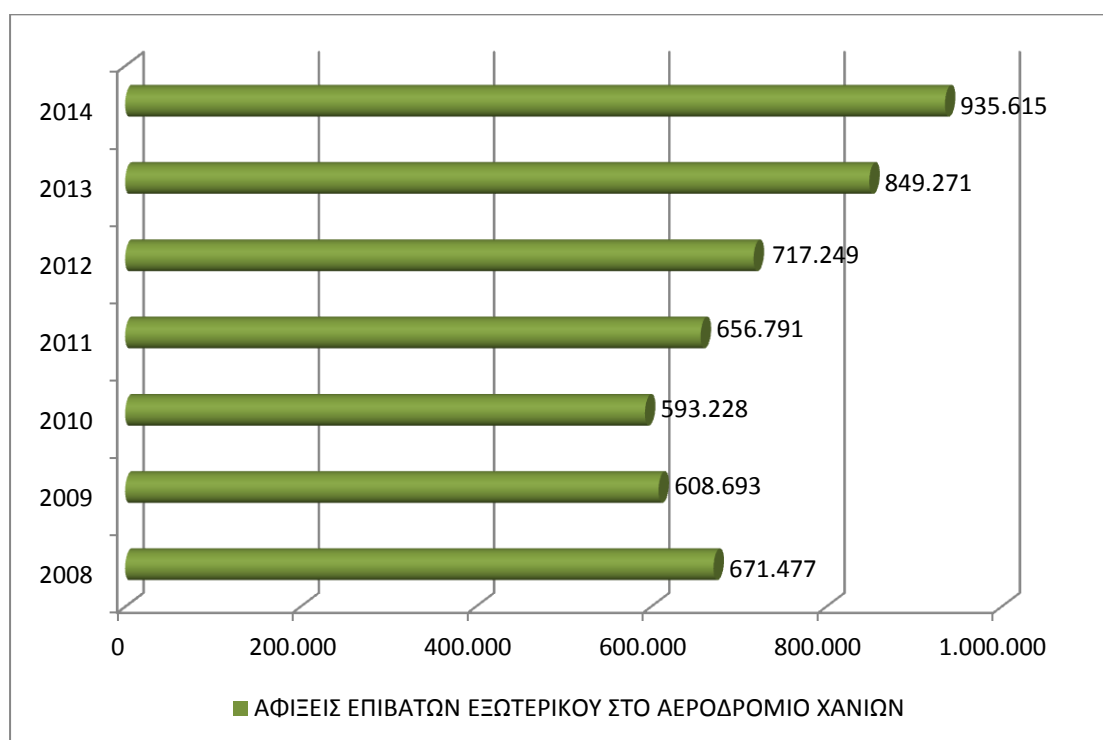
²⁹ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Δελτία Στατιστικής Αεροπορικής Κίνησης”, <http://www.ypa.gr/editions/statistical-data/> & Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας “Στατιστικά στοιχεία

Πίνακας 4: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

ΈΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
2008	671.477	---
2009	608.693	(2008-2009) -9,35%
2010	593.228	(2009-2010) -2,54%
2011	656.791	(2010-2011) 10,71%
2012	717.249	(2011-2012) 9,21
2013	849.271	(2012-2013) 18,41%
2014	935.615	(2013-2014) 10,17%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Ως το 2010, ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού στον αερολιμένα Χανίων συνεχώς μειώνεται, επηρεασμένος και αυτός από την οικονομική κρίση η

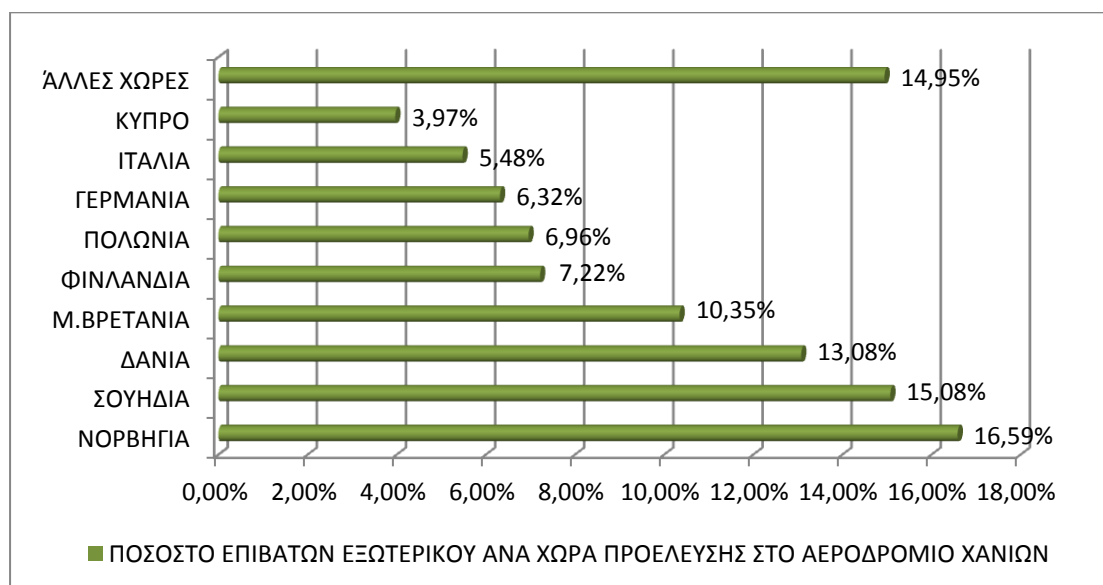
αερολιμένα Χανίων Ι. Δασκαλογιάννης περιόδου 1994-2014", <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>

οποία επήλθε στην χώρα μας, αγγίζοντας το 2010 την χαμηλότερη τιμή της τελευταίας επταετίας η οποία είναι 593.228 επιβάτες.

Από το 2011 και μετά ο αριθμός των αφίξεων επιβατών στο αεροδρόμιο των Χανίων συνεχώς αυξάνεται με ποσοστά της τάξεως 9,21% ως και 18,41%. Την χρονιά που μας πέρασε ο αριθμός των επιβατών του εξωτερικού ανήλθε σε 935.615, την υψηλότερη τιμή της εξεταζόμενης επταετίας.

Αναφερόμενοι στο έτος 2014, αξιοσημείωτα είναι τα ποσοστά αφίξεων των αλλοδαπών επιβατών ανά χώρα προέλευσης, στο αεροδρόμιο Χανίων. Το 16,59% προέρχονται από την Νορβηγία, το 15,08% από την Σουηδία, το 13,08% από την Δανία, το 10,35% από την Μεγάλη Βρετανία, το 7,22% από την Φινλανδία. Ακολουθούν επισκέπτες από την Πολωνία με 6,96%, από την Γερμανία με ποσοστό 6,32%, από την Ιταλία με 5,48% και από την Κύπρο με 3,97%.

Διάγραμμα 3: Ποσοστά επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων ανά χώρα προέλευσης για το έτος 2014

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Όπως γίνεται αντιληπτό οι επισκέπτες προερχόμενοι από τις Σκανδιναβικές χώρες αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό αφίξεων στο αεροδρόμιο Χανίων της τάξεως του 51,97%. Συγκρινόμενα με τα ποσοστά των αφιχθέντων επισκεπτών του εξωτερικού της τελευταίας επταετίας, η τουριστική κίνηση από τις Σκανδιναβικές

χώρες παραμένει περίπου στα ίδια επίπεδα³⁰. Παρακάτω απεικονίζονται τα ποσοστά αυτά διαγραμματικά.

2.4 Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Χανίων

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση μας για το αερολιμένα Χανίων θα εξετάσουμε την πληρότητα των αεροσκαφών και την μεταβολή της διαχρονικά από το έτος 2008 ως το έτος 2014. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα μέσο αεροπλάνο έχει 180 θέσεις, καταρτίστηκε ο παρακάτω πίνακας.

Επομένως, πολλαπλασιάζοντας το σύνολο των αεροσκαφών κάθε έτος με τον αριθμό αυτό μπορούμε να βρούμε πόσοι θα ήταν οι επιβάτες αν ήταν τα αεροπλάνα γεμάτα και έπειτα να βρούμε το ποσοστό πληρότητας με σύγκριση το σύνολο των αφιχθέντων επιβατών.

Πίνακας 5: Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Χανίων

ΈΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΧΘΕΝΤΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ
2008	8.342	671.477	44,72%	---
2009	7.454	608.693	45,37%	1,45%
2010	7.435	593.228	44,33%	-2,29%
2011	8.325	656.791	43,83%	-1,13%
2012	9.177	717.249	43,42%	-0,94%
2013	10.757	849.271	43,86%	1,01%
2014	11.904	935.615	46,85%	6,82%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Έτσι, με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η πληρότητα των αεροσκαφών διαχρονικά μεταβάλλεται με πολύ μικρά ποσοστά. Η μόνη αξιοσημείωτη μεταβολή στην εξεταζόμενη επταετία είναι από το έτος 2013 στο έτος 2014 όπου η πληρότητα αυξήθηκε κατά 6,82%.

³⁰ Μπαουράκης Γ., Ζοπουνίδης Κ., Δράκος Π., Αγγελάκης Γ., Μανθούλης Γ, Ατσαλάκης Γ., 2015, σελ.13, "Ο τουρισμός στην Δυτική Κρήτη μέσω των διεθνών αεροπορικών αφίξεων".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

3.1 Χαρακτηριστικά κρατικού αερολιμένα Ηρακλείου “Νίκος Καζαντζάκης”

Ο αερολιμένας βρίσκεται σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από την πόλη του Ηρακλείου και οι κτιριακές του εγκαταστάσεις είναι 26.000 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό αεροσταθμό, και εικοσιπέντε θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών³¹.

Οι αεροπορικές εταιρείες του εξωτερικού που δραστηριοποιούνται στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου είναι πάρα πολλές και για καλύτερη παρουσίαση τους απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα οι κυριότερες:

Πίνακας 6: Αεροπορικές εταιρείες εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ		
Air Berlin	Jetairfly	Thomas Cook Scandinavia
Air Serbia	Lot	Thomson Fly Ltd
Air France	Monarch	Transaero
Austrian Airlines	Niki Luftfahrt	Transavia
Condor	Norwegian Air Shuttle	Transavia France
Corendon Dutch Airlines	Novair	Travel Service
Cyprus Airways	Primera Air	Travel Service Slovakia
Danish Air Transport	Ryanair	Travel Service Hungary
Easy Jet	Scandinavian Airlines	Tui Fly Nordic
Enter Air	System	Turkish Airlines
Euro Lot	Small Planet Poland	Volotea
Finnair	Small Planet	Vueling Airlines
Germania	Smart Wings	
Jettime	Thomas Cook	

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

³¹ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Συνοπτική παρουσίαση αερολιμένα Ηρακλείου”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleioy-n-kazantzakhs>

Οι αεροπορικές εταιρείες τακτικών πτήσεων που δραστηριοποιούνται στον αερολιμένα Ηρακλείου είναι οι παρακάτω:

- Aegean Airlines.
- Sky Express.
- Minoan Air.
- Bluebird.
- Easy Jet³².

3.2 Αφίξεις και αναχωρήσεις αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

Ο κρατικός αερολιμένας Ηρακλείου “Νίκος Καζαντζάκης από το 1971 ξεκίνησε να εξυπηρετεί διεθνείς πτήσεις και έκτοτε αυξάνονται διαρκώς οι αφίξεις και οι αναχωρήσεις αεροσκαφών εσωτερικού αλλά και εξωτερικού.

Στον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα απεικονίζονται τα ετήσια σύνολα αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών του εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου της τελευταίας επταετίας, δηλαδή από το έτος 2008 ως το έτος 2014, σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας³³.

Επομένως, παρατηρούμε ότι οι πτήσεις του εξωτερικού στον αερολιμένα Ηρακλείου, από το έτος 2008 έως και το έτος 2012, κινούνται σχεδόν στα ίδια επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις, με τον μικρότερο αριθμό πτήσεων της επταετίας το έτος 2009 ο οποίος ανέρχονταν σε 25.983.

Έπειτα, από το έτος 2013, παρατηρείται μια θετική συνεχόμενη ανοδική πορεία με αποκορύφωση το έτος 2014, όπου το σύνολο των αφίξεων και των αναχωρήσεων αεροσκαφών ανέρχονταν σε 34.170. Οι μεταβολές που συμβαίνουν το έτος 2013 και 2014 είναι της τάξεως του 12,54% και 7,22% αντιστοίχως.

³² Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Φορείς που δραστηριοποιούνται στον αερολιμένα Ηρακλείου”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleioy-n-kazantzakhs>

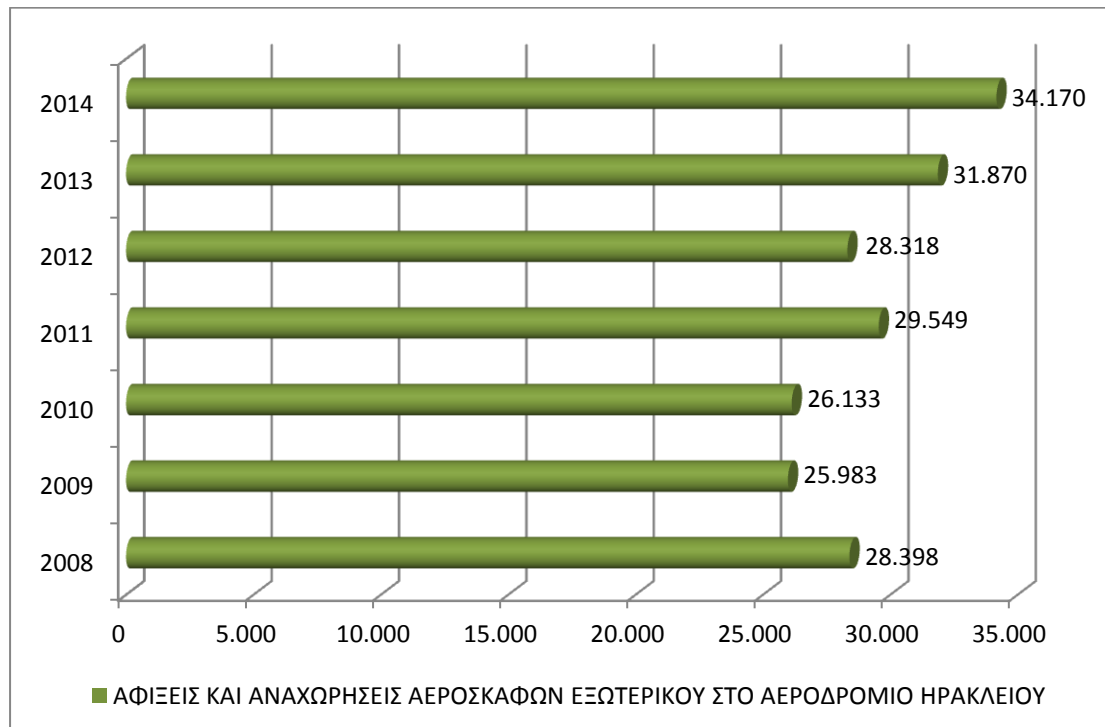
³³ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Δελτία Στατιστικής Αεροπορικής Κίνησης”, <http://www.ypa.gr/editions/statistical-data/> & Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας “Στατιστικά στοιχεία αερολιμένα Ηρακλείου Ν. Καζαντζάκης περιόδου 1994-2014”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleioy-n-kazantzakhs>

Πίνακας 7: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

ΈΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΝ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
2008	28.398	---
2009	25.983	(2008-2009) -8,50%
2010	26.133	(2009-2010) 0,58%
2011	29.549	(2010-2011) 13,07%
2012	28.318	(2011-2012) -4,17%
2013	31.870	(2012-2013) 12,54%
2014	34.170	(2013-2014) 7,22%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 4: Σύνολο αφίξεων και αναχωρήσεων αεροσκαφών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

3.3 Αφίξεις επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

Όσον αφορά τα ετήσια σύνολα αφίξεων επιβατών του εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου της τελευταίας επταετίας, δηλαδή από το έτος 2008 ως το έτος 2014, έχουν καταρτιστεί ο πίνακας 5 αλλά και το διάγραμμα 5 για την καλύτερη κατανόηση των μεταβολών τους, με βάση τα στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας³⁴.

Πίνακας 8: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
2008	2.154.010	---
2009	1.952.074	(2008-2009) -9,36%
2010	1.930.155	(2009-2010) -1,12%
2011	2.161.577	(2010-2011) 11,97%
2012	2.113.501	(2011-2012) -2,22%
2013	2.472.775	(2012-2013) 17,00%
2014	2.595.702	(2013-2014) 4,97%

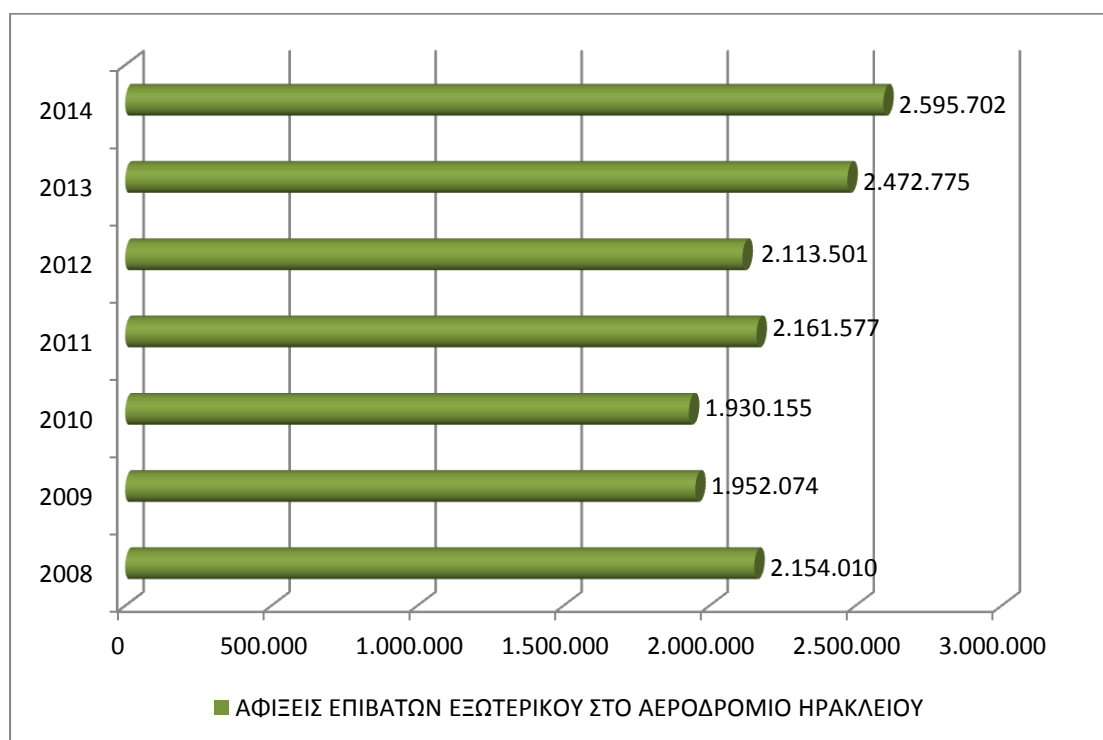
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Ως το 2010, ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού στον αερολιμένα Ηρακλείου υφίσταται διαρκή μείωση, επηρεασμένος προφανώς και αυτός από την οικονομική κρίση η οποία επήλθε στην χώρα μας, αγγίζοντας το 2010 την χαμηλότερη τιμή της τελευταίας επταετίας η οποία είναι 1.930.155 επιβάτες.

Από το 2011 και μετά ο αριθμός των αφίξεων επιβατών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου αυξάνεται σε όλα τα έτη εκτός από το 2012 όπου δέχεται μια μικρή μείωση της τάξεως του -2,22%. Η μεγαλύτερη μεταβολή πραγματοποιείται το έτος 2013 με ποσοστό 17,00%, ενώ το 2014 ο αριθμός των επιβατών του εξωτερικού ανήλθε σε 2.595.702, την υψηλότερη τιμή της εξεταζόμενης επταετίας.

³⁴ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Δελτία Στατιστικής Αεροπορικής Κίνησης”, <http://www.ypa.gr/editions/statistical-data/> & Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας “Στατιστικά στοιχεία αερολιμένα Ηρακλείου Ν. Καζαντζάκης περιόδου 1994-2014”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleiou-n-kazantzakhs>

Διάγραμμα 5: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

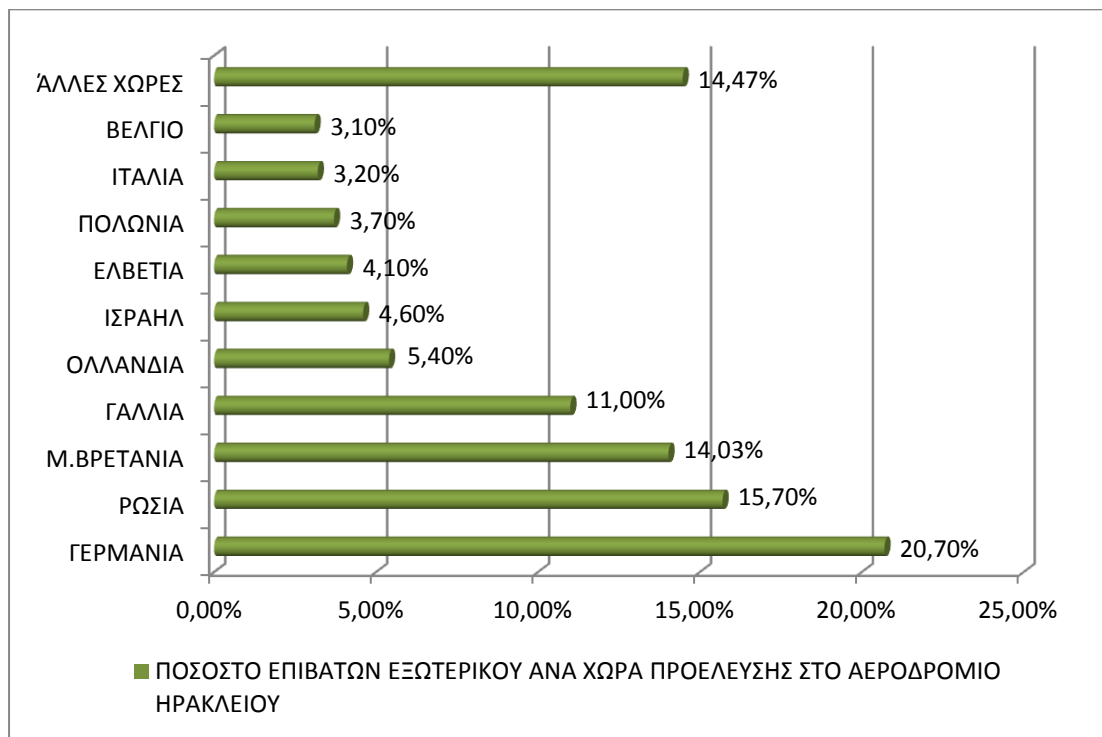
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Αναφερόμενοι στο έτος 2014, αξιοσημείωτα είναι τα ποσοστά αφίξεων των αλλοδαπών επιβατών ανά χώρα προέλευσης, στο αεροδρόμιο Ηρακλείου. Το 20,70% προέρχονται από την Γερμανία, το 15,70% από την Ρωσία, το 14,03% από την Μεγάλη Βρετανία, το 11,00% από την Γαλλία και το 5,40% από την Ολλανδία. Ακολουθούν επισκέπτες από το Ισραήλ με 4,60%, από την Ελβετία με ποσοστό 4,10%, από την Πολωνία με 3,70%, από την Ιταλία με 3,20% και από το Βέλγιο με 3,10%.

Όπως γίνεται αντιληπτό οι επισκέπτες προερχόμενοι από την Γερμανία αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό αφίξεων στο αεροδρόμιο Ηρακλείου, όπως συμβαίνει άλλωστε κάθε χρόνο. Όσον αφορά τις άλλες κύριες εθνικότητες επιβατών του αερολιμένα Ηρακλείου, το ποσοστό των Ρώσων σημείωσε πτώση εξαιτίας των γεγονότων στην Ουκρανία, ενώ τα ποσοστά των Βρετανών και των Γάλλων κινούνται σχεδόν στα ίδια επίπεδα με ανεπαίσθητες μεταβολές³⁵. Παρακάτω απεικονίζονται τα ποσοστά αυτά διαγραμματικά.

³⁵ Μπαουράκης Γ., Ζοπουνίδης Κ., Δράκος Π., Αγγελάκης Γ., Μανθούλης Γ, Ατσαλάκης Γ., 2015, σελ.17-18, "Ο τουρισμός στην Δυτική Κρήτη μέσω των διεθνών αεροπορικών αφίξεων".

Διάγραμμα 6: Ποσοστά επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου ανά χώρα προέλευσης για το έτος 2014

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

3.4 Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση μας για το αερολιμένα Ηράκλειου θα εξετάσουμε την πληρότητα των αεροσκαφών και την μεταβολή της διαχρονικά από το έτος 2008 ως το έτος 2014. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα μέσο αεροπλάνο έχει 180 θέσεις, καταρτίστηκε ο παρακάτω πίνακας.

Επομένως, πολλαπλασιάζοντας το σύνολο των αεροσκαφών κάθε έτος με τον αριθμό αυτό μπορούμε να βρούμε πόσοι θα ήταν οι επιβάτες αν ήταν τα αεροπλάνα γεμάτα και έπειτα να βρούμε το ποσοστό πληρότητας με σύγκριση το σύνολο των αφιχθέντων επιβατών.

Πίνακας 9: Πληρότητα αεροσκαφών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου

ΈΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΧΘΕΝΤΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ
2008	28.398	2.154.010	42,14%	---
2009	25.983	1.952.074	41,74%	-0,95%
2010	26.133	1.930.155	41,03%	-1,70%
2011	29.549	2.161.577	40,64%	-0,95%
2012	28.318	2.113.501	41,46%	2,02%
2013	31.870	2.472.775	43,11%	3,98%
2014	34.170	2.595.702	42,20%	-2,11%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Έτσι, με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η πληρότητα των αεροσκαφών διαχρονικά μεταβάλλεται με πολύ μικρά ποσοστά. Η μόνη αξιοσημείωτη μεταβολή στην εξεταζόμενη επταετία είναι από το έτος 2012 στο έτος 2013 όπου η πληρότητα αυξήθηκε κατά 3,98%. Επίσης, παρατηρούμε ότι ενώ μετά το 2012 άρχιζε να αυξάνεται η πληρότητα των αεροπλάνων, το 2014 παρατηρείται πάλι μείωση κατά -2,11%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΦΙΞΕΩΝ ΣΤΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΧΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

4.1 Ο Κλάδος των αερομεταφορών στην Ελλάδα

Η μεταφορά παίζει καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξη του τουρισμού, καθώς ο τουρισμός εξαρτάται από τις εξελίξεις της αγοράς των μεταφορών και τις περισσότερες φορές είναι απαραίτητη η προσαρμογή του.

Ποσοστό μεγαλύτερο από 80% των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα χρησιμοποιούν ως μεταφορικό μέσο το αεροπλάνο. Επίσης, χρησιμοποιούν το αεροπλάνο ως μεταφορικό μέσο το 81% των τουριστών οι οποίοι προέρχονται από την Ευρώπη, ενώ μετακινούνται αεροπορικώς το 96% των τουριστών που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην τιμή του πακέτου διακοπών εμπεριέχεται και η τιμή για την μεταφορά, οπότε αφού η χώρα μας είναι αρκετά απομακρυσμένος Ευρωπαϊκός προορισμός για τις περιοχές που αποτελούν πηγές προέλευσης τουριστών, όπως για παράδειγμα η Γερμανία, Αγγλία, Ολλανδία κ.α., το ποσοστό του κόστους της αερομεταφοράς στην τελική τιμή του πακέτου είναι υψηλότερο σχετικά με τις ανταγωνίστριες μεσογειακές ευρωπαϊκές χώρες, όπως για παράδειγμα Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, κ.α.³⁶

Η σχέση της έντονης εξάρτησης του ελληνικού τουρισμού από τις εξελίξεις στις αερομεταφορές αποδεικνύεται από τα εξής:

- ✚ Ποσοστό 80% της συνολικής τουριστικής κίνησης προς την Ελλάδα χρησιμοποιεί ως μεταφορικό μέσο το αεροπλάνο.
- ✚ Η Ελλάδα είναι ο πιο γεωγραφικά απομακρυσμένος Ευρωπαϊκός προορισμός για τις βασικές χώρες προσέλευσης τουριστών.
- ✚ Το ποσοστό συμμετοχής της αερομεταφοράς στην τελική τιμή του πακέτου είναι υψηλότερο σε σύγκριση με τις άλλες ανταγωνίστριες ευρωπαϊκές χώρες.

³⁶ Στεφανής Β., Προφυλλίδης Β., Δημητρίου Δ., 2001, σελ. 5, “ Αερομεταφορές και αεροδρόμια-εξελίξεις στον 21^ο αιώνα”.

✚ Η αντικατάσταση του αεροπλάνου είναι ιδιαίτερα δύσκολη, εξαιτίας της διάρκειας και του κόστους του ταξιδιού³⁷.

4.2 Σύγκριση αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου και Χανίων και περαιτέρω σύγκριση τους με το σύνολο αφίξεων των αεροδρομίων της χώρας

Σε αυτό το σημείο, στον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα, θα παρουσιαστούν τα σύνολα αφίξεων επιβατών του εξωτερικού ετησίως στο αεροδρόμιο Χανίων, Ηρακλείου αλλά και του συνόλου των αεροδρομίων της Ελλάδας. Αυτά τα στοιχεία αφορούν την τελευταία επταετία, δηλαδή από το έτος 2008 ως το έτος 2014, σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας τα οποία ελήφθησαν από τα δελτία στατιστικής αεροπορικής κίνησης των ετών 2010 ως 2014 και από την πρόσθεση των στοιχείων του κάθε αερολιμένα της χώρας, έτσι ώστε να βρεθούν τα απαιτούμενα δεδομένα για τα έτη 2008 ως και 2009³⁸.

Όπως θα παρατηρήσουμε στον πίνακα 6, ως το 2010, ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού στον αερολιμένα Χανίων και στον αερολιμένα Ηρακλείου ακολουθούν την ίδια πορεία, με διαρκή μείωση, επηρεασμένοι από την οικονομική κρίση η οποία επήλθε στην χώρα μας, αγγίζοντας το 2010 την χαμηλότερη τιμή της τελευταίας επταετίας η οποία είναι 593.228 επιβάτες για τον αερολιμένα Χανίων και 1.930.155 επιβάτες για τον αερολιμένα Ηρακλείου.

Από το 2011 και μετά ο αριθμός των αφίξεων επιβατών στο αεροδρόμιο των Χανίων και του Ηρακλείου συνεχώς αυξάνεται, έχοντας την υψηλότερη τιμή της εξεταζόμενης επταετίας το 2014, η οποία είναι 935.615 επιβάτες για το αεροδρόμιο Χανίων και 2.595.702 για το αεροδρόμιο Ηρακλείου.

³⁷ Στεφανής Β., Προφυλλίδης Β., Δημητρίου Δ., 2001, σελ. 13, “Αερομεταφορές και αεροδρόμια-εξελίξεις στον 21^ο αιώνα”.

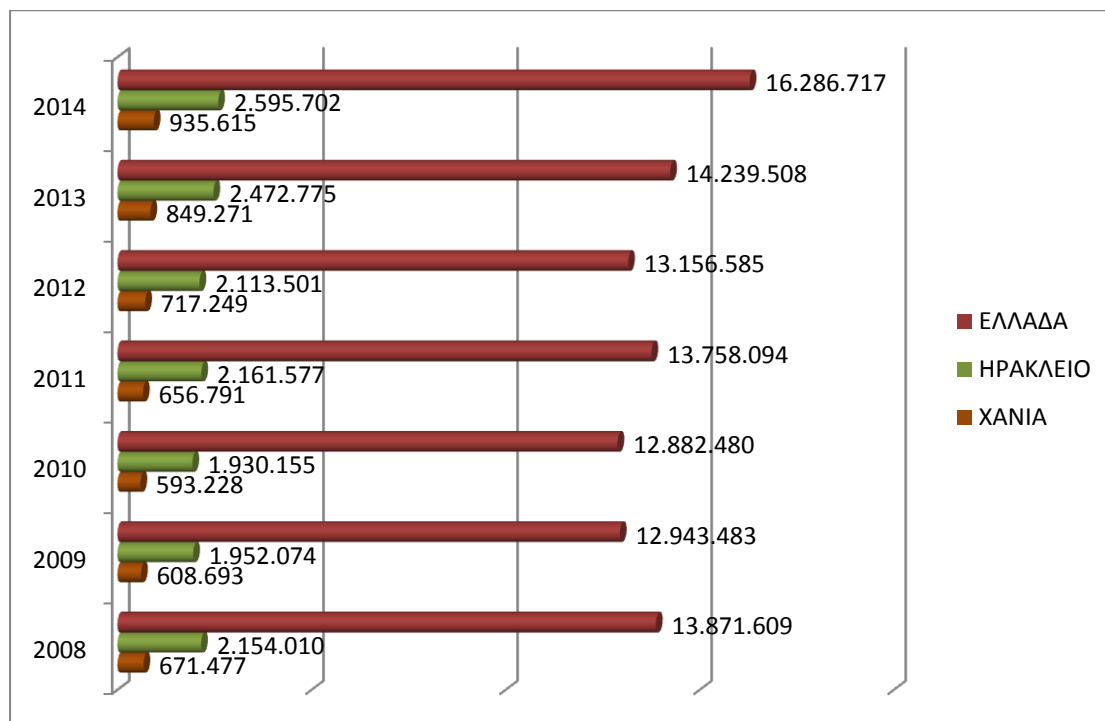
³⁸ Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Δελτία Στατιστικής Αεροπορικής Κίνησης”, <http://www.ypa.gr/editions/statistical-data/> & Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, “Αερολιμένες”, <http://www.ypa.gr/our-airports>

Πίνακας 10: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων, Ηρακλείου και στο σύνολο των αεροδρομίων της χώρας

ΈΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΧΑΝΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΤΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
2008	671.477	2.154.010	13.871.609
2009	608.693	1.952.074	12.943.483
2010	593.228	1.930.155	12.882.480
2011	656.791	2.161.577	13.758.094
2012	717.249	2.113.501	13.156.585
2013	849.271	2.472.775	14.239.508
2014	935.615	2.595.702	16.286.717

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 7: Σύνολο αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων, Ηρακλείου και στο σύνολο των αεροδρομίων της χώρας

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα ακολουθούν τα ποσοστά που κατέχουν οι αφίξεις στο αεροδρόμιο Χανίων και οι αφίξεις στο αεροδρόμιο Ηρακλείου εξωτερικού συγκριτικά με τις αφίξεις στο σύνολο των αεροδρομίων εξωτερικού της χώρας μας.

Παρατηρούμε ότι τα ποσοστά των αφίξεων στο αεροδρόμιο Χανίων κινείται σχεδόν στα ίδια ποσοστά από το 2008 ως το 2011, ενώ από το 2012 ως και το 2014 έχει τις μεγαλύτερες τιμές τις εξεταζόμενης επταετίας. Το έτος 2013 το ποσοστό των αφίξεων εξωτερικού είναι 5,96 επί του συνόλου των αφίξεων στην χώρα.

Όσον αφορά τα ποσοστά των αφίξεων στο αεροδρόμιο Ηρακλείου επί των αφίξεων στο σύνολο των αεροδρομίων της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι κινούνται διαχρονικά σχεδόν στα ίδια ποσοστά με εξαίρεση το έτος 2013 όπου το ποσοστό είναι αρκετά μεγάλο σε σχέση με τα άλλα έτη της τάξεως του 17,37%. Σε γενικές γραμμές τα ποσοστά κινούνται από 14,98% το έτος 2010, η μικρότερη τιμή στην εξεταζόμενη επταετία, ως 16,06% το έτος 2012.

Πίνακας 11: Ποσοστό συνόλου αφίξεων επιβατών εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων και Ηρακλείου επί του συνόλου των αφίξεων των αεροδρομίων της χώρας

ΈΤΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΧΑΝΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΙΞΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
2008	4,84%	15,53%
2009	4,70%	15,08%
2010	4,60%	14,98%
2011	4,77%	15,71%
2012	5,45%	16,06%
2013	5,96%	17,37%
2014	5,74%	15,94%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

4.3 Σύγκριση πληρότητας κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου για τους νομούς Χανίων και Ηρακλείου

Από τον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα, σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων³⁹, παρατηρούμε ότι η πληρότητα των κλινών στον νομό Ηρακλείου αλλά και στον νομό Χανίων παρουσιάζει συνεχή μείωση από το έτος 2008 ως το έτος 2010, ενώ το έτος 2011 παρουσιάζει μία μικρή αύξηση της τάξεως του 3,34% και 6,10% αντιστοίχως για το Ηράκλειο και για τα Χανιά.

Το έτος 2012 σημειώνει και πάλι μείωση και στους δύο εξεταζόμενους νομούς, του Ηρακλείου και των Χανίων, με ποσοστά χαμηλότερα όλης της μελετώμενης πενταετίας, τα οποία ανέρχονται σε 61,00% και σε 53,70% αντίστοιχα. Όπως είναι επόμενο, η πληρότητα των κλινών των ξενοδοχειακών καταλυμάτων έχει τις μεγαλύτερες τιμές της το έτος 2008, όπου ο νόμος Ηρακλείου παρουσιάζει πληρότητα 72,60% και ο νομός Χανίων 66,40%.

Πίνακας 12: Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου για τον νομό Ηρακλείου και Χανίων

ΈΤΟΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΧΑΝΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΧΑΝΙΩΝ
2008	72,60%	66,40%	---	---
2009	64,40%	58,90%	-11,29% (2008-2009)	-11,30 % (2008-2009)
2010	62,90%	55,70%	-2,33% (2009-2010)	-5,43% (2009-2010)
2011	65,00%	59,10%	3,34% (2010-2011)	6,10% (2010-2011)
2012	61,00%	53,70%	-6,15 % (2011-2012)	-9,14% (2011-2012)

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

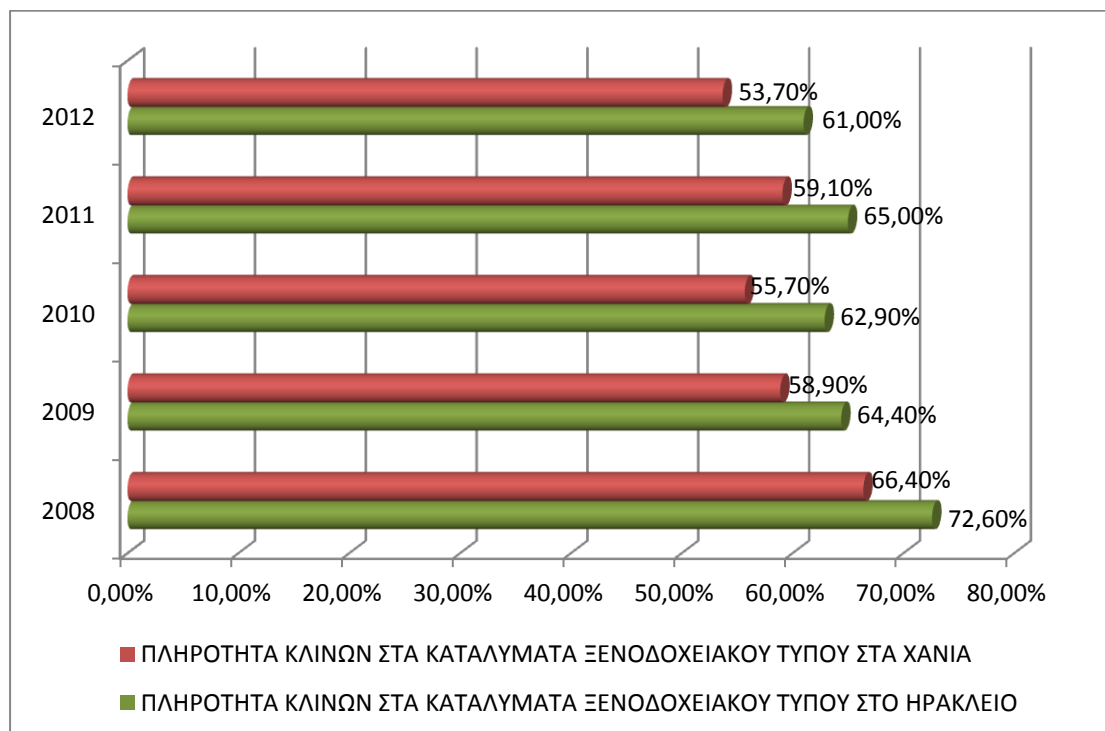
Συγκρίνοντας τις μεταβολές των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού και την πληρότητα των κλινών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, συμπεραίνουμε ότι στον νομό Χανίων τα ποσοστά δεν κινούνται με τις ίδιες μεταβολές. Αυτό συμβαίνει

³⁹ Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, “Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ανά νομό, 2008-2012 σε φθίνουσα κατάταξη”, http://sete.gr/fileuploads/entries/Statistics/Greece/Nights%20Spent/catID63/GR/140131_PlirotitaA naNomo2008-2012_new%20layout.pdf

διότι ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών ναι μεν παρουσιάζει μείωση τα έτη 2009 και 2010 και αύξηση το 2011, αλλά το 2012 αυξάνεται περαιτέρω, ενώ η πληρότητα των κλινών παρουσιάζει μείωση.

Όσον αφορά τον νομό Ηρακλείου, κάνοντας σύγκριση των μεταβολών αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού και την πληρότητα των κλινών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, συμπεραίνουμε ότι τα ποσοστά κινούνται ακριβώς με τον ίδιο ρυθμό μεταβολής,. Αυτό συμβαίνει καθώς ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών παρουσιάζει μείωση τα έτη 2009 και 2010, αύξηση το 2011, και μειώνεται ξανά το έτος 2012, όπως ακριβώς συμβαίνει και με την πληρότητα των κλινών.

Διάγραμμα 8: Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου για τον νομό Ηρακλείου και Χανίων

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τουρισμός αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με τεράστιες διαστάσεις και με επιπτώσεις τόσο άμεσες αλλά και έμμεσες σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο. Θεωρείται ως παγκόσμιος θεσμός και είναι μια τεράστια επιχείρηση παγκοσμίως η οποία απαρτίζεται από επιμέρους επιχειρήσεις, όπως για παράδειγμα οι αεροπορικές και οι ναυτιλιακές εταιρείες, οι εταιρείες ενοικίασης οχημάτων και οι εταιρείες οδικών μεταφορών, οι επιχειρήσεις ενοικίασης καταλυμάτων, οι επιχειρήσεις εστίασης κ.α.

Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί βασικό συστατικό του τουρισμού, από το οποίο εξαρτάται άμεσα η ποιότητα του τουριστικού προϊόντος. Εφόσον, η Ελλάδα είναι χώρα προορισμού τουριστών, ο ξενοδοχειακός τομέας είναι φυσικό να αποτελεί τον κύριο μοχλό της τουριστικής της ανάπτυξης. Όπως είναι φυσικό δίχως ξενοδοχεία δεν υπάρχει η δυνατότητα φιλοξενίας των τουριστών.

Επομένως, σε κάθε χώρα όπως και στην χώρα μας οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη και ο ελληνικός ξενοδοχειακός κλάδος βοηθάει σε μεγάλο βαθμό στη μείωση της ανεργίας. Τα τουριστικά καταλύματα στην Ελλάδα διακρίνονται σε: Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα και σε ξενώνες νεότητας.

Η μεταφορά παίζει καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξη του τουρισμού, καθώς ο τουρισμός εξαρτάται από τις εξελίξεις της αγοράς των μεταφορών και τις περισσότερες φορές είναι απαραίτητη η προσαρμογή του.

Ποσοστό μεγαλύτερο από 80% των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα χρησιμοποιούν ως μεταφορικό μέσο το αεροπλάνο. Επίσης, χρησιμοποιούν το αεροπλάνο ως μεταφορικό μέσο το 81% των τουριστών οι οποίοι προέρχονται από την Ευρώπη, ενώ μετακινούνται αεροπορικώς το 96% των τουριστών που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα της ανάλυσης για το αεροδρόμιο Χανίων “Ιωάννης Δασκαλογιάννης” και για το αεροδρόμιο Ηρακλείου “Νίκος Καζαντζάκης”,

θα παρουσιαστούν παρακάτω συνοπτικά τα αποτελέσματα της ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε για τον σκοπό της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Ως το 2010, ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού συνεχώς μειώνεται, αγγίζοντας το 2010 την χαμηλότερη τιμή της τελευταίας επταετίας η οποία είναι 593.228 επιβάτες. Από το 2011 και μετά ο αριθμός των αφίξεων επιβατών στο αεροδρόμιο των Χανίων συνεχώς αυξάνεται με ποσοστά της τάξεως 9,21% ως και 18,41%. Την χρονιά που μας πέρασε ο αριθμός των επιβατών του εξωτερικού άγγιξε τους 935.615 επιβάτες, την υψηλότερη τιμή.

Αναφερόμενοι στο έτος 2014, αξιοσημείωτα είναι τα ποσοστά αφίξεων των αλλοδαπών επιβατών ανά χώρα προέλευσης, στο αεροδρόμιο Χανίων. Το 16,59% προέρχονται από την Νορβηγία, το 15,08% από την Σουηδία, το 13,08% από την Δανία, το 10,35% από την Μεγάλη Βρετανία, το 7,22% από την Φινλανδία. Ακολουθούν επισκέπτες από την Πολωνία με 6,96%, από την Γερμανία με ποσοστό 6,32%, από την Ιταλία με 5,48% και από την Κύπρο με 3,97%.

Στο αεροδρόμιο Ηρακλείου, ως το 2010, ο αριθμός των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού στον αερολιμένα Ηρακλείου υφίσταται διαρκή μείωση, αγγίζοντας το 2010 την χαμηλότερη τιμή της τελευταίας επταετίας η οποία είναι 1.930.155 επιβάτες.

Από το 2011 και μετά ο αριθμός των αφίξεων επιβατών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου αυξάνεται σε όλα τα έτη εκτός από το 2012 όπου δέχεται μια μικρή μείωση της τάξεως του -2,22%. Η μεγαλύτερη μεταβολή πραγματοποιείται το έτος 2013 με ποσοστό 17,00%, ενώ το 2014 ο αριθμός των επιβατών του εξωτερικού ανήλθε σε 2.595.702, την υψηλότερη τιμή της εξεταζόμενης επταετίας.

Αναφερόμενοι στο έτος 2014, αξιοσημείωτα είναι τα ποσοστά αφίξεων των αλλοδαπών επιβατών ανά χώρα προέλευσης, στο αεροδρόμιο Ηρακλείου. Το 20,70% προέρχονται από την Γερμανία, το 15,70% από την Ρωσία, το 14,03% από την Μεγάλη Βρετανία, το 11,00% από την Γαλλία και το 5,40% από την Ολλανδία. Ακολουθούν επισκέπτες από το Ισραήλ με 4,60%, από την Ελβετία με ποσοστό 4,10%, από την Πολωνία με 3,70%, από την Ιταλία με 3,20% και από το Βέλγιο με 3,10%.

Τα ποσοστά των αφίξεων εξωτερικού στο αεροδρόμιο Χανίων κινείται σχεδόν στα ίδια ποσοστά από το 2008 ως το 2011, ενώ από το 2012 ως και το 2014 έχει τις μεγαλύτερες τιμές τις εξεταζόμενης επταετίας. Το έτος 2013 το ποσοστό των αφίξεων εξωτερικού είναι 5,96% επί του συνόλου των αφίξεων στην χώρα.

Όσον αφορά τα ποσοστά των αφίξεων εξωτερικού στο αεροδρόμιο Ηρακλείου επί των αφίξεων στο σύνολο των αεροδρομίων της Ελλάδας, κινούνται διαχρονικά σχεδόν στα ίδια ποσοστά με εξαίρεση το έτος 2013 όπου το ποσοστό είναι αρκετά μεγάλο σε σχέση με τα άλλα έτη της τάξεως του 17,37%. Σε γενικές γραμμές τα ποσοστά κινούνται από 14,98% το έτος 2010, η μικρότερη τιμή στην εξεταζόμενη επταετία, ως 16,06% το έτος 2012.

Τέλος, η πληρότητα των κλινών στους νομούς Ηρακλείου και Χανίων παρουσιάζει συνεχή μείωση από το έτος 2008 ως το έτος 2010, ενώ το έτος 2011 παρουσιάζει μία μικρή αύξηση της τάξεως του 3,34% και 6,10% αντίστοιχα. Το έτος 2012 σημειώνει και πάλι μείωση και στους δύο εξεταζόμενους νομούς, του Ηρακλείου και των Χανίων της τάξεως του 6,15% και 9,14% αντίστοιχα.

Συγκρίνοντας τις μεταβολές των αφιχθέντων επιβατών εξωτερικού και την πληρότητα των κλινών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, συμπεραίνουμε ότι στον νομό Χανίων τα ποσοστά δεν κινούνται με τις ίδιες μεταβολές, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στον νομό Ηρακλείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ:

1. Βαρβαρέσος Σ., 2000, *“Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη, δομές”*, Εκδόσεις Προπομπός, Β' έκδοση, Αθήνα.
2. Καραγιάννης Σ.- Έξαρχος Γ., 2006, *“Τουρισμός, Τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική”*, Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης, Ηράκλειο.
3. Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., Γκρίμπα Ε., 2011, *“Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού”*, Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα.
4. Κουζέλης Α., 2002, *“Η διαφημιστική δαπάνη για τον τουρισμό”*, Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα.
5. Παυλόπουλος Π., 1998, *“Το πανόραμα του παγκόσμιου τουρισμού”*, Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ:

1. Page S., 2003, *“Εισαγωγή στον Τουρισμό”*, Εκδόσεις Παπαζήση Α.Ε.Β.Ε., Αθήνα.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ:

1. Μπαουράκης Γ., Ζοπουνίδης Κ., Δράκος Π., Αγγελάκης Γ., Μανθούλης Γ, Ατσαλάκης Γ., 2015, *“Ο τουρισμός στην Δυτική Κρήτη μέσω των διεθνών αεροπορικών αφίξεων”*, Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων.
2. Παππάς Ν., 2008, *“Τουρισμός”*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων- Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Αθήνα.
3. Στεφανής Β., Προφυλλίδης Β., Δημητρίου Δ., 2001, *“ Αερομεταφορές και αεροδρόμια- εξελίξεις στον 21^ο αιώνα”*, Διεθνές Συνέδριο, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
4. Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, *“Αερολιμένες”*, <http://www.ypa.gr/our-airports>

5. Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Δελτία Στατιστικής Αεροπορικής Κίνησης 2010-2014”, <http://www.ypa.gr/editions/statistical-data/>
6. Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας “Στατιστικά στοιχεία αερολιμένα Ηρακλείου Ν. Καζαντζάκης περιόδου 1994-2014”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleiou-n-kazantzakhs>
7. Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας “Στατιστικά στοιχεία αερολιμένα Χανίων Ι. Δασκαλογιάννης περιόδου 1994-2014”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>
8. Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Συνοπτική παρουσίαση αερολιμένα Ηρακλείου”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleiou-n-kazantzakhs>
9. Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Συνοπτική παρουσίαση αερολιμένα Χανίων”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>
10. Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Φορείς που δραστηριοποιούνται στον αερολιμένα Ηρακλείου”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-hrakleiou-n-kazantzakhs>
11. Υπηρεσία Πολιτικής Υπηρεσίας, “Φορείς που δραστηριοποιούνται στον αερολιμένα Χανίων”, <http://www.ypa.gr/our-airports/kratikos-aerolimenas-xaniwn-i-daskalogiannhs-kaxnd>
12. Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, “Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ανά νομό, 2008-2012 σε φθίνουσα κατάταξη”, http://sete.gr/fileuploads/entries/Statistics/Greece/Nights%20Spent/catID63/GR/140131_PlirotitaAnaNomo2008-2012_new%20layout.pdf